

## **REPERE METODOLOGICE DE ORGANIZARE A PROCESULUI EDUCAȚIONAL ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR, ANUL DE STUDII 2018-2019**

### **I. CONSIDERAȚII GENERALE ALE DEMERSULUI DIDACTIC**

#### **1.1. Cadrul normativ privind organizarea procesului educațional în învățământul primar**

În anul de studii 2018-2019, realizarea procesului educațional în clasele I-IV se va organiza în baza actelor normative și reglatorii:

- Codul Educației al Republicii Moldova nr.152 din 17.07.2014);
- Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de studii 2018–2019 (Ordinul nr. 397 din 29 martie 2018);
- Organizarea procesului educațional în învățământul preșcolar, primar și secundar general, anul de studii 2018 - 2019;
- Cadrul de referință al curriculumului național (Ordinul Ministrului educației nr. 432 din 29 mai 2017);
- CURRICULUM NAȚIONAL. ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR (Ordinul nr. 1124 din 20.07.2018)
- LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ PENTRU INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE. Curriculumul disciplinar, Ghidul de implementare a curriculumului disciplinar (Ordinul nr. 1124 din 20.07.2018)
- LIMBA STRĂINĂ I. Curriculumul disciplinar, Ghidul de implementare a curriculumului disciplinar (Ordinul nr. 1124 din 20.07.2018)
- Standardele de eficiență a învățării (Ordinul ministrului educației nr. 1001 din 23.12. 2011);
- Curriculumul școlar, clasele I-IV (Ordinul ministrului educației nr. 331 din 12.05.2010);
- Ghidul de implementare a Curriculumului modernizat pentru treapta primară de învățământ (Ordinul ministrului educației nr. 597 din 30.06.2011);
- Instrucțiunea privind organizarea procesului educațional și aplicarea curriculumului modernizat pentru clasele I-IV în condițiile activității simultane (Ordinul ministrului educației nr.05 din 06 ianuarie 2012);
- Manualele școlare pentru clasele I-IV aprobate de Ministerul Educației al Republicii Moldova;
- Regulamentul cu privire la organizarea claselor/grupelor cu program prelungit (Ordinul ministrului educației nr. 1096 din 30 decembrie 2016);
- Metodologia de înscriere a copiilor în clasa I. (Ordinul nr.305 din 30 martie 2016; Ordinul nr.256 din 13 martie 2018);
- Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în învățământul primar, clasa I (aprobată la Consiliul național pentru curriculum, Ordinul nr. 862 din 07.09.2015), ediția a II-a (2018);
- Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasele II (Ordinul 623 din 28.06.2016), ediția a II-a (2018);
- Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasele III (Ordinul 70 din 05 septembrie 2017);
- Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasele IV (Ordinul 1124 din 20 iulie 2018);

## **REPERE METODOLOGICE DE ORGANIZARE A PROCESULUI EDUCAȚIONAL ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR, ANUL DE STUDII 2018-2019**

### **I. CONSIDERAȚII GENERALE ALE DEMERSULUI DIDACTIC**

#### **1.1. Cadrul normativ privind organizarea procesului educațional în învățământul primar**

În anul de studii 2018-2019, realizarea procesului educațional în clasele I-IV se va organiza în baza actelor normative și reglatorii:

- Codul Educației al Republicii Moldova nr.152 din 17.07.2014);
- Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de studii 2018–2019 (Ordinul nr. 397 din 29 martie 2018);
- Organizarea procesului educațional în învățământul preșcolar, primar și secundar general, anul de studii 2018 - 2019;
- Cadrul de referință al curriculumului național (Ordinul Ministrului educației nr. 432 din 29 mai 2017);
- CURRICULUM NAȚIONAL. ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR (Ordinul nr. 1124 din 20.07.2018)
- LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ PENTRU INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE. Curriculumul disciplinar, Ghidul de implementare a curriculumului disciplinar (Ordinul nr. 1124 din 20.07.2018)
- LIMBA STRĂINĂ I. Curriculumul disciplinar, Ghidul de implementare a curriculumului disciplinar (Ordinul nr. 1124 din 20.07.2018)
- Standardele de eficiență a învățării (Ordinul ministrului educației nr. 1001 din 23.12. 2011);
- Curriculumul școlar, clasele I-IV (Ordinul ministrului educației nr. 331 din 12.05.2010);
- Ghidul de implementare a Curriculumului modernizat pentru treapta primară de învățământ (Ordinul ministrului educației nr. 597 din 30.06.2011);
- Instrucțiunea privind organizarea procesului educațional și aplicarea curriculumului modernizat pentru clasele I-IV în condițiile activității simultane (Ordinul ministrului educației nr.05 din 06 ianuarie 2012);
- Manualele școlare pentru clasele I-IV aprobate de Ministerul Educației al Republicii Moldova;
- Regulamentul cu privire la organizarea claselor/grupelor cu program prelungit (Ordinul ministrului educației nr. 1096 din 30 decembrie 2016);
- Metodologia de înscriere a copiilor în clasa I. (Ordinul nr.305 din 30 martie2016; Ordinul nr.256 din 13 martie 2018);
- Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în învățământul primar, clasa I (aprobată la Consiliul național pentru curriculum, Ordinul nr. 862 din 07.09.2015), ediția a II-a (2018);
- Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasele II (Ordinul 623 din 28.06.2016), ediția a II-a (2018);
- Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasele III (Ordinul 70 din 05 septembrie 2017);
- Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasele IV (Ordinul 1124 din 20 iulie 2018);

- Evaluarea criterială în bază de descriptori în învățământul primar. Ghid metodologic Clasa I (Ordinul 862 din 07 septembrie 2015), ediția a II-a (2018);
- Evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar. Ghid metodologic. Clasa a II-a. (Ordinul 265 din 28 aprilie 2017), ediția a II-a (2018);
- Evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar. Ghid metodologic. Clasa a III-a. (Ordinul 70 din 05 septembrie 2017), ~~ediția a II-a~~;
- Evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar. Ghid metodologic. Clasa a IV-a. (Ordinul 1124 din 20 iulie 2018);
- Nomenclatorul tipurilor de documentație școlară și rapoarte în învățământul general; Metodologia privind repartizarea timpului de muncă a personalului didactic din instituțiile de învățământ general (Ordinul nr. 897 din 12.06.2018)
- Instrucțiunea privind managementul temelor pentru acasă ???
- Regulamentul de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar, ciclul I și II care poate fi accesat la adresa:  
[http://edu.gov.md/sites/default/files/regulament\\_organizare\\_si\\_functionare\\_institutii\\_invata\\_mint\\_gene.pdf](http://edu.gov.md/sites/default/files/regulament_organizare_si_functionare_institutii_invata_mint_gene.pdf);

## 1.2. Obiectivele învățământului primar în anul de studii curent se vor centra pe:

- Implementarea curricula disciplinară în învățământul primar:
  - clasa I – Curriculumul pentru învățământul primar (2018);
  - clasele II-IV – Curriculum școlar, clasele I-IV (2010);
- asigurarea realizării planului-cadru pentru anul de studii 2018-2019;
- evaluarea criterială prin descriptori în clasele I-IV;
- monitorizarea implementării orelor opționale, în baza curricula aprobate de Consiliul Național pentru Curriculum;
- coordonarea activităților metodice vizând învățarea bazată pe competențe și dirijarea învățării eficiente a școlarului mic, prin dezvoltarea motivației intrinseci;
- coordonarea coerentă a parteneriatelor educaționale în beneficiul elevului;
- managementul temelor pentru acasă;
- îmbunătățirea strategiilor didactice în scopul asigurării unei lecții moderne, centrată pe profunzime și calitate, corelată cu particularitățile individuale ale copiilor;
- consilierea cadrelor didactice și a părinților în domeniul educației incluzive;
- îmbunătățirea competențelor de lectură;
- dezvoltarea competențelor de calcul;
- pregătirea elevilor pentru evaluarea națională la clasa a IV-a;
- asigurarea accesului egal și universal la educație de calitate la nivelul învățământului obligatoriu prin înscrierea la școală a tuturor copiilor, respectând Metodologia de înscriere a copiilor în clasa I.

## 1.3. Teme de cercetare orientative în cadrul comisiilor metodice și a rapoartelor de autoevaluare în procesul de atestare a cadrelor didactice:

1. Abordarea diferențiată și individualizată a procesului de evaluare
2. Abordarea în demersurile didactice a stilurilor de învățare la elevii claselor primare
3. Aspecte metodologice de realizare a interdisciplinarității/ transdisciplinarității la lecțiile de educație plastică/ muzicală/ tehnologică/ moral-spirituală
4. Strategii didactice eficiente în predarea-învățarea-evaluarea disciplinei *Dezvoltare personală* în clasele primare

5. Autoevaluarea ca element esențial în autoreglarea învățării.
6. Comunicarea prin imagine. Imaginea și educația plastică
7. Contexte didactice de creare a situațiilor de succes în evaluarea criterială prin descriptori
8. *Cultura controlului/ examinării versus cultura evaluării*: cerințe, modele teoretice, bune practici, exemplificări
9. Dezvoltarea competenței oratorice la elevii de vârstă școlară mică
10. Dezvoltarea culturii emoționale a cadrelor didactice - premise pentru un mediu școlar prietenos
11. Diferențierea instruirii și diferențierea evaluării
12. Diversificarea mediilor de învățare activă în învățământul primar
13. Diversificarea metodelor de evaluare pentru optimizarea procesului de învățare activă în clasele I-IV
14. Diversificarea probelor de evaluare sumativă în contextul ECD
15. Eficiența metodelor alternative de evaluare în dezvoltarea competențelor de autocunoaștere și *a învăța să înveți*
16. Evaluarea performanțelor școlare ale elevilor: modele comparative internaționale
17. Evaluarea pregătirii fizice generale și motrice a elevilor din clasele III- IV
18. Impactul formativ al învățării bazate pe proiecte în dezvoltarea competențelor.
19. Impactul orelor opționale în dezvoltarea competenței acțional-strategice la elevii de vârstă școlară mică
20. Importanța parteneriatului școală-familie în motivația pentru învățare a elevilor din treapta primară
21. Individualizarea instruirii și individualizarea evaluării.
22. Învățarea prin cooperare în clasele primare
23. Învățarea vizibilă (visible learning) - oferire de șanse egale în învățare
24. Managementul clasei în învățământul primar. Metode de cunoaștere a relațiilor interpersonale și de stimulare a coeziunii grupului
25. Managementul temelor pentru acasă în învățământul primar
26. Managementul timpului liber al școlărilor mici
27. Modalități de investigare/evaluare a capacității copilului de a se integra în clasa I
28. Modalități de proiectare a evaluărilor la nivelul unităților de învățare
29. Modalități practice de asigurare a continuității la nivelul primar de învățământ
30. Omogenitatea și eterogenitatea în procesul diferențierii instruirii
31. Parteneriatele cu părinții pentru învățare
32. Pedagogia diferențiată - modele de implementare
33. Prevenirea și combaterea dificultăților de învățare specifice elevilor de vârstă școlară mică
34. Stimularea potențialului creativ al elevilor de vârstă școlară mică prin activitățile artistico-plactice/ muzical-didactice
35. Strategii și condiții eficiente de formare a competențelor specifice educației tehnologice
36. Strategii și tehnologii didactice moderne de formare a competențelor în cadrul lecțiilor de educație muzicală/ plastică/ tehnologică
37. Tehnologii eficiente de desfășurare a probelor practice formative la disciplinele artistice
38. Valorificarea jocurilor sportive la lecțiile de educație fizică în clasele primare
39. Utilizarea criteriilor de evaluare pentru instrumente de eficientizare a învățării
40. Utilizarea eficientă a instrumentelor de evaluare criterială bazate pe descriptori în clasele primare
41. Utilizarea eficientă a metodei proiectului în contextul evaluărilor formative în etape
42. Utilizarea eficientă a noilor tehnologii ale informației și comunicării în învățământul primar
43. Valoarea etică și estetică a discursului pedagogic în contextul promovării imaginii pozitive a cadrului didactic
44. Valorificarea metodelor active în evaluarea competențelor de comunicare orală a elevilor din clasele primare

45. Dezvoltarea experiențelor de calcul în situații de învățare modelate și în contexte reale de viață
46. Jocul didactic – metodă propice pentru dezvoltarea competențelor de calcul la vârsta școlară mică
47. Modalități de sporire a fluenței calculului oral și scris la elevii claselor primare
48. Formarea competenței de rezolvare a problemelor de matematică la elevii claselor primare
49. Impactul formativ al activităților de explorare-investigare la lecțiile de Științe/ Matematică/ etc.
50. Valorificarea învățării experiențiale la orele de Științe în clasele II-IV
51. Valorificarea învățării prin sarcini la lecțiile de istorie în clasa a IV-a
52. Aspecte metodologice privind modulul *Educație digitală* în cadrul disciplinei *Educație tehnologică* în clasa I
53. Formarea comportamentelor morale în contextul disciplinei *Educație moral-spirituală* în clasele primare
54. Impactul formativ al excursiilor didactice în clasele primare
55. Realizarea zilelor de activități transdisciplinare în clasa I
56. Abordarea transdisciplinară a curriculumului în clasa I
57. Strategii de rezolvare a unor conflicte sau de atenuare a unor stări tensionate între elevi, între cadrul didactic și elevi, între părinți și cadrul didactic, între părinți și elevi etc.
58. Valorificarea dimensiunilor școlii prietenoase copilului în managementul calității
59. Valorificarea în demersul didactic a principiilor evaluării criteriale prin descriptorii

## II. REPERE ORGANIZATORICE ȘI METODOLOGICE

### 2.1. Disciplinele opționale

Disciplina opțională este o disciplină de învățământ propusă la alegere elevilor, diferită de cele existente în trunchiul comun, care are drept scop aprofundarea, extinderea, integrarea și inovarea cunoștințelor elevului din unul sau mai multe domenii. Curriculum la disciplina opțională este elaborat de cadre didactice, specialiști în domeniu, discutat la consiliile instituțiilor acreditate și aprobat de minister.

Lista disciplinelor opționale aprobate la Consiliul Național pentru Curriculum este plasată pe site-ul ME, conform algoritmului: [www.edu.gov.md](http://www.edu.gov.md); pagina SISTEMUL EDUCAȚIONAL, meniul - ÎNVĂȚĂMÂNT GENERAL, directoriul - ACTE NORMATIVE, subdirectoriul - CURRICULUM. Lista va fi completată cu alte curricula opționale, pe măsură ce vor fi aprobate la Consiliul Național pentru Curriculum.

În organizarea orelor opționale se va respecta prevederile normative și reglatorii, diversificarea ofertei curricula opționale, repartizarea orelor în baza opțiunilor elevilor și nu a posibilităților cadrelor didactice.

Disciplinele opționale nu se evaluează prin note. În catalog se înregistrează doar absențele elevilor.

### 2.2. Activități extrașcolare

În scopul organizării activităților extrașcolare (cor, cerc de dans, orchestre, artă decorativă aplicată, design, ikebana, artizanat, pictură, grafică, activități de cercetare la disciplinele de studii etc.), se prevăd câte 8 ore săptămânal pentru fiecare complet de clase I-IX. Activitățile extrașcolare se vor înregistra în Catalogul destinat orelor extrașcolare.

### 2.3. Grupe /clase cu program prelungit

În învățământul primar pot fi constituite grupe /clase cu program prelungit, în conformitate cu art. 27 p. (6) al Codului educației și a Regulamentului cu privire la funcționarea claselor și grupelor cu program prelungit; (Ordinul Ministrului educației nr.1096 din 30 decembrie 2016).

### 2.4. Clase cu profil

Clasele cu profil pot fi deschise numai în cazul în care sunt întrunite următoarele condiții:

- Sunt identificate surse financiare suficiente;
- Instituția dispune de cadre didactice calificate în domeniul profilului selectat;
- Există suport curricular;
- Există bază materială care permite organizarea eficientă a procesului educațional;
- Există avizul pozitiv al OLSDÎ și al Ministerului Educației, culturii și Cercetării.

### 2.5. Managementul didactic al lecției moderne în școala primară

- Recomandăm respectarea următoarelor cerințe generale față de lecția modernă:
  - Proiectarea obligatorie a lecției:
    - pentru deținătorii gradelor didactice – schematic;
    - pentru cadrele didactice fără grad didactic – gradul de desfășurare a proiectului se va decide de comisia metodică pentru clasele primare.
  - Respectarea tipologiei lecțiilor centrate pe formarea de competențe: lecție de formare a capacităților de dobândire/înțelegere/aplicare/analiză-sinteză/ evaluare a cunoștințelor; lecție mixtă.
  - Utilizarea coerentă a modelelor de proiectare a lecției: clasic, ERRE sau un alt model de proiectare constructivistă.
  - Centrarea pe personalitatea elevului, având ca bază motivația învățării.
  - Relevanța și eficiența conținuturilor.
  - Promovarea abordărilor transdisciplinare
  - Proiectarea obiectivelor clare, măsurabile, desemnând comportamente direct observabile, inclusiv atitudini/valori predominante specifice lecției date.
  - Proiectarea strategiilor de evaluare în cadrul lecției, inclusiv prezentarea produselor, în cazurile evaluărilor instrumentale
  - Asigurarea ritmului constant activ al lecției.
  - Asigurarea continuității la nivelul secvențelor instrucționale ale lecției.
  - Valorificarea eficientă a mijloacelor instrucționale, evitând surplusul.
  - Promovarea activităților în grup.
  - Utilizarea metodelor active și interactive, în combinație judicioasă cu metode tradiționale pentru învățământul primar.
  - Managementul repetării continue a materiei.
  - Coordonarea recapitulării prezentărilor/lecțiilor propriu-zise.
  - Coordonarea lucrului individual în clasă.
  - Coordonarea discuțiilor în clasă.
  - Utilizarea metodelor de încurajare a discuțiilor în clasă.
  - Coordonarea proiectelor și a învățării prin problematizare.
  - Realizarea etapei de extindere (conform cadrului ERRE) a lecției, ca element esențial în autoreglarea învățării, corelată cu teme pentru acasă.
  - Asigurarea utilizării metodelor de autoevaluare, bazate pe criterii de succes.
  - Utilizarea reflecției și a conexiunii inverse ca elemente esențiale în autoreglarea învățării.

➤ **Proiectarea și realizarea zilelor de activități transdisciplinare cu genericul ȘCOALA FĂRĂ MANUALE: SĂ ÎNȚELEGEM MAI BINE LUMEA DIN JUR, SĂ DEVENIM MAI BUNI - la clasa I, în baza Curriculumului pentru învățământul primar (2018)**

- Se vor realiza 7 zile de activități transdisciplinare pe an<sup>1</sup>. Se recomandă a alege:
  - în săptămâna ce precede vacanța intersemestrială – 1 zi;
  - în săptămâna ce precede vacanța de Paști – 1 zi;
  - în luna mai – 5 zile.

În funcție de factori particulari, cadrul didactic are libertatea să opteze și pentru alegerea zilelor transdisciplinare în alte perioade ale anului școlar.

- În fiecare dintre aceste zile se va realiza un demers transdisciplinar unitar. Activitățile pot fi realizate atât în afara sălii de clasă, cât și în clasă.
- Se va pune accentul pe abordări flexibile care încurajează interacțiunea pozitivă, motivarea și implicarea elevilor în procesul propriei formări.
- În funcție de necesitățile și preferințele elevilor, de resursele deținute etc., cadrul didactic va alege conținutul generic pentru ziua respectivă (5-7 conținuturi pe an dintre cele recomandate în curriculum). Subiectul tematic poate fi ales dintre cele recomandate sau propus de către învățător/ elevi/ părinți.
- **Proiectarea de scurtă durată pentru zilele de activități transdisciplinare.** Activitățile transdisciplinare din cadrul unei zile se realizează conform unui demers integrativ prezentat într-un proiect didactic unitar (unul pentru toată ziua) care va include: 1) foaia de antet; 2) schița demersului transdisciplinar (a se vedea Curriculumul pentru învățământul primar (2018)).
- **Înregistrarea în catalogul clasei.** În ziua de activități transdisciplinare, la toate disciplinele din orarul zilei se fac înscrieri identice în catalogul clasei. Se scrie „Zi de activități transdisciplinare”, apoi subiectul tematic ales. De exemplu: „Zi de activități transdisciplinare: Un Crăciun ECO.” Învățătorul înregistrează absențele elevilor în catalog conform cerințelor, ca și în celelalte zile ale anului școlar.
- **Încadrarea zilelor de activități transdisciplinare în proiectul de lungă durată.** Activitățile transdisciplinare nu constituie o disciplină de studiu, de aceea nu se realizează o proiectare separată de lungă durată pentru zilele respective. Consemnările se fac în mod identic în proiectele de lungă durată la disciplinele incluse în orarul zilei respective, la data corespunzătoare.

Fie, de exemplu, ziua de activități transdisciplinare proiectată pe data de 22 mai și în această zi în orar sunt 4 lecții: Matematică, Limba română, Educația tehnologică, Educația fizică. Atunci, la fiecare dintre aceste discipline, în proiectul unității respective de învățare, la rubrica „Detalieri de conținut” se scrie conținutul generic și subiectul tematic ales pentru ziua dată:

Unități de competențe	Detalieri de conținut	Nr. ore	Data	Resurse	Evaluare	Observații
-----------------------	-----------------------	---------	------	---------	----------	------------

<sup>1</sup> Se recomandă a alege pentru activități transdisciplinare zilele care au în orar doar discipline predate de învățătorul clasei.

<i>coloană unitară pentru toată unitatea de învățare</i>	<b>Zi de activități transdisciplinare:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Conținutul generic: Educație pentru mediu</li> <li>• Subiectul tematic: „În curtea școlii”</li> </ul>	1	22.05	<i>se completează opțional</i>	EFI Autoevaluare	Învățare experiențială
--	---	---	-------	--------------------------------	------------------	------------------------

Se admit și variante de proiectare eșalonată a zilelor de activități transdisciplinare.

- Este posibilă consemnarea din timp doar a faptului că ora respectivă la disciplină se încadrează într-o zi de activități transdisciplinare, celelalte aspecte fiind proiectate la nivelul de scurtă durată. De exemplu:

Unități de competențe	Detalii de conținut	Nr. ore	Data	Resurse	Evaluare	Observații
	Zi de activități transdisciplinare	1	22.05			

- În cazul în care la momentul proiectării de lungă durată încă nu este difinitivat orarul, este posibilă realizarea unei anexe la proiectul didactic de lungă durată, în care se fixează conținuturile generice și subiectele tematice alese și se notează perioada aproximativă a realizării fiecărei zile transdisciplinare. Pe parcursul anului, se vor completa în mod corespunzător proiectele unităților respective de învățare. De exemplu:

*Anexă*

**Zilele de activități transdisciplinare**  
**ȘCOALA FĂRĂ MANUALE:**  
**SĂ ÎNȚELEM MAI BINE LUMEA DIN JUR, SĂ DEVENIM MAI BUNI**

Nr.	Conținuturile generice	Subiectele tematice	Observații
1	Educație ecologică	Un Crăciun ECO	O zi în săptămâna ce precede vacanța intersemestrială
2	Educație pentru familie	Acasă de Paști	O zi în săptămâna ce precede vacanța de Paști
3	Educație pentru sănătate	În fiecare anotimp sănătatea-i lucru sfânt	O zi în luna mai
4	Educație patriotică	Învățăm din folclorul local	O zi în luna mai
5	Educație pentru societate	Caleidoscopul profesiilor	O zi în luna mai
6	Educație antreprenorială	Prețul pâinii	Două zile consecutive în luna mai
7			

NB. Organizarea și desfășurarea activităților transdisciplinare nu necesită ordine interne/DÎ decât în condițiile părăsirii teritoriului școlii.

## 2.6. Dominante ale evaluării în școala primară

**Conform MECD, pentru fiecare dintre clasele I-IV, în contextul strategiilor de evaluare în clasele primare, evaluarea rezultatelor școlare se va realiza în felul următor:**

- **Evaluarea inițială:** în clasele I-IV, la toate disciplinele școlare, se va realiza cu criterii și descriptori, fără calificative.
- **Evaluarea formativă:** în clasele I-IV, la toate disciplinele școlare, se va realiza cu criterii și descriptori, fără calificative.



- **Evaluarea sumativă:**

	Fără calificative	Cu calificative
Clasa I	Toate disciplinele	-
Clasa II-a	Limba română în școala alolingvă Limba și literatura maternă: ucraineană/ găgăuză/bulgară Limba străină Științe Educația tehnologică Educația fizică Educația muzicală Educația plastică Educația moral-spirituală Dezvoltare personală	Limba de instruire (română, rusă) Matematică
Clasa III-a	Limba română în școala alolingvă Limba și literatura maternă: ucraineană/ găgăuză/bulgară Limba străină Științe Educația tehnologică Educația fizică Educația muzicală Educația plastică Educația moral-spirituală Dezvoltare personală	Limba de instruire (română, rusă) Matematică
Clasa a IV-a	Științe Istoria românilor și universală Educația tehnologică Educația fizică Educația muzicală Educația plastică Educația moral-spirituală Dezvoltare personală	Limba de instruire (română, rusă) Limba română în școala alolingvă Matematică Limba și literatura maternă: ucraineană/ găgăuză/bulgară Limba străină

În anul școlar 2018-2019 se va implementa Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptorii în Învățământul primar, clasele I, II, III, IV.

**Amintim că evaluarea nu are drept scop doar aprecierea.** Aprecierea ca operație a evaluării va fi prezentă la fiecare lecție: în baza cuvintelor încurajatoare, a nivelurilor de performanță *independent, ghidat de învățător, cu mai mult sprijin*. A nu se interpreta eronat concepția evaluării ca o finalitate a unității de învățare, ci ca o componentă care asigură feed-backuri parțiale cumulate cu rezultate pozitive în feed-backuri finale.

**Scopul principal al evaluării rezultatelor școlare este perfecționarea continuă a procesului de predare-învățare.** Pentru a-și îndeplini acest scop, evaluarea trebuie să descrie în mod obiectiv ceea ce pot realiza elevii, să clarifice natura dificultăților pe care aceștia le au în învățare și să indice soluții pentru îmbunătățirea rezultatelor întregului proces.

Demersurile didactice corespunzătoare trebuie să fie centrate pe elev, dar nu pe conceptele de învățare. Accentul trece de la „ce” să se învețe spre „în ce scop”, „cu ce rezultate”, „cum”.

Recomandăm aplicarea **procedului „R” RECUPERARE**, care presupune următorii pași:

- Respectăm principiul motivării pentru învățare, principiul succesului și corelării evaluărilor formative cu cele sumative condiționează o evaluare fără eșec, astfel încât în sensul evaluării pozitive **nu se va folosi** nici calificativ nici notă insuficientă.
- În cazurile excepționale, când se constată elemente de nereușită (motiv de boală, abandon școlar, absențe motivate/nemotivate) se va recurge obligatoriu la activități de **recuperare**.
- În catalog, în dreptul numelui elevului nu se menționează niciun calificativ pentru perioada recuperării.
- Învățătorul va realiza un plan de recuperare, coordonat cu șeful comisiei metodice sau directorul-adjunct pentru învățământ primar. Despre planul de recuperare e recomandabil să fie informați părinții.
- Perioada de recuperare se realizează **timp de o săptămână** după revenirea elevului (sau din momentul stabilirii planului de recuperare).
- Se recomandă, după re/scrierea (realizarea repetată) evaluării sumative să se înregistreze în ziua recuperării calificativul respectiv. În catalog, la rubrica *Notă* să se scrie *recuperare*.
- Dacă elevul a absentat în ziua evaluării sumative, se stabilește un termen de recuperare a acesteia, iar calificativul se va înregistra în ziua recuperării. În catalog, la rubrica *Notă* să se scrie *recuperare*.
- Pentru copiii cu CES se va folosi același sistem criterial în evaluare, dar aplicat pe baza *Planului educațional individualizat*.
- **Notă:**
- **Ce facem dacă elevul a lipsit înainte de evaluarea sumativă?**
- Dacă elevul a absentat din diferite motive, nu se recomandă a-l încadra imediat după revenire în evaluarea sumativă. Acest fapt îi poate asigura din start insuccesul.
- Se recomandă să se ofere proba/testul/evaluarea în cazul în care elevul acceptă.
- Se va lua în considerare doar rezultatul acceptat de elev.
- Dacă elevul nu a reușit să realizeze proba, se intervine după procedul „R” (Recuperare).

#### **Ce deosebiri există între EF și ES, în contextul ECD?**

	<b>Evaluare Formativă</b>	<b>Evaluare Sumativă</b>
<b>Proiectarea didactică</b>	<i>La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil să...</i>	<i>La sfârșitul lecției, elevul <u>va demonstra că...</u></i>
<b>Instrumentele de evaluare</b>	Probe, exerciții, alte produse evaluabile etc.	Test docimologic scris, probă de evaluare orală, proiect individual etc.
<b>Aspectul criterial</b>	Se folosesc <u>criterii de succes</u> . Criteriile de succes servesc	Se folosesc <u>criterii de evaluare în concordanță cu criteriile de succes</u> .

	pentru eficientizarea învățării.	Criteriile de evaluare se regăsesc în barem.
<b>Descriptorii de performanță</b>	Descriu calitativ-nivelul de performanță atins: <i>independent, ghidat de învățător, cu mai mult sprijin.</i>	Descriu nivelul de performanță atins, în funcție de disciplină și clasă: - FB, B,S (R) - <i>independent, ghidat de învățător, cu mai mult sprijin.</i>

**DOCUMENTELE ȘCOLARE OBLIGATORII  
DE COMPLETAT DE CĂTRE ÎNVĂȚĂTORUL CLASELOR PRIMARE PE PARCURSUL UNUI AN DE STUDII**

	<i>zilnic</i>	<i>săptămânal</i>	<i>lunar</i>	<i>semestrial</i>	<i>anual</i>
1. Catalogul clasei	✓				
2. Portofoliul elevului		Cumulare pe parcurs: lucrările realizate de elev			
3. Tabelul de performanță școlară al elevului					Completare pe parcursul lunii mai
4. Dosarul personal al elevului					Completare la începutul și la sfârșitul anului

**INSTRUMENTE ECD RECOMANDATE**

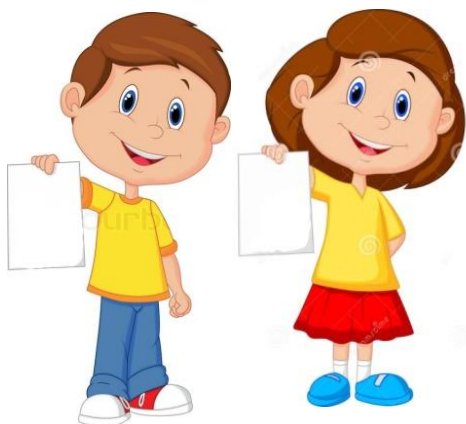
	<i>zilnic</i>	<i>săptămânal</i>	<i>lunar</i>	<i>semestrial</i>	<i>anual</i>
Instrumente personalizate de procesare și interpretare a datelor evaluării (la alegerea cadrului didactic) Recomandat: Diagrama învățătorului de monitorizare a performanțelor elevilor					
I. Monitorizarea etapizată a performanțelor elevilor				Completare pe parcurs: rezultatele EFE la discipline	
II. Monitorizarea punctuală a performanțelor elevilor, selectiv			Completare pe parcurs: monitorizarea progresului unor elevi selectați după necesitate, vizând anumite produse școlare la Limba română și Matematică (EFP)		
Instrumente opționale recomandate în vederea eficientizării parteneriatului pentru învățare școală - familie					
• Agenda elevului		În caz de necesitate			
• Carnet de dialog			În caz de necesitate		
• Scrisoare informativă				În caz de necesitate	

## TABELUL DE PERFORMANȚĂ ȘCOLARĂ:

- Este un document obligatoriu pentru toți elevii claselor primare din Republica Moldova.
- Etalează performanțele individuale ale elevului în fiecare dintre clasele I-IV, în corespundere cu finalitățile curriculare, produsele școlare supuse evaluării, descriptorii de performanță.
- Se completează de către învățătorul-diriginte și cadrele didactice, specialiști la disciplinele școlare (eventual: educația muzicală, educația plastică, educația fizică, educația tehnologică).
- Se prezintă părinților (sau reprezentanților legali ai acestora) și elevului:
  - ✓ la începutul anului școlar, dirigintele familiarizează părinții cu prezentul document, pentru a le da posibilitatea să cunoască performanțele posibile de atins pe parcursul anului (de exemplu: la ședința cu părinții sau oferind o copie a tabelului (necompletat));
  - ✓ la finele anului școlar (15-30 mai), părinților li se oferă tabelul completat, cu semnătura dirigintelui; părintele semnează tabelul și îl întoarce dirigintelui;
  - ✓ administrația instituției de învățământ aplică ștampilă și semnătură după semnătura părintelui;
  - ✓ documentul autentificat se păstrează în dosarul personal al elevului; părinții au dreptul să primească o copie a documentului autentificat.
- Constituie o informație veridică pentru transferul elevului în altă instituție de învățământ.
  - Dirigintele va completa prin bifare la disciplina *Dezvoltare personală*, realizând o sinteză în baza observării comportamentului copilului în diferite contexte ale vieții școlare, în activitățile curriculare și extracurriculare.
  - În rubricile pe discipline, **dirigintele și specialiștii vor bifa modul prioritar în care elevul a demonstrat pe parcursul anului fiecare finalitate** stipulată în curriculum disciplinar, realizând o sinteză în baza instrumentelor de monitorizare a performanțelor și a observării comportamentului elevului:
    - ✓ **independent:** corect; complet; coerent; fără ezitări; indicând un nivel de performanță *foarte bun* (fără a scrie calificativul *foarte bine*);
    - ✓ **ghidat de învățător:** cu greșeli mici; cu incompletitudini mici; cu incoerențe mici; cu ezitări mici, depășite ca rezultat al ghidării (întrebărilor orientative) oferite de învățător; indicând un nivel de performanță *bun* (fără a scrie calificativul *bine*);
    - ✓ **cu mai mult sprijin:** cu greșeli; cu incompletitudini; cu incoerențe; cu ezitări depășite ca rezultat al sprijinului (indicațiilor, explicațiilor) oferit de învățător; indicând un nivel de performanță *suficient* (fără a scrie calificativul *suficient*).
- În anexe sunt prezentate finalitățile curriculare pentru a crea o imagine mai amplă despre formarea elevului. Aceste liste se prezintă în regim de familiarizare și nu presupun operare (nu se fac sublinieri, bifări etc.)
- La final, dirigintele poate propune recomandări/arii de dezvoltare. Se completează doar la disciplinele care necesită recomandări (pentru a justifica descriptorii „ghidat de învățător”, „cu mai mult sprijin”), utilizând semnul convențional F, ( de ex. F1, F7), corespunzător anexei Extras curricular.
- În cazul în care elevul învață conform unui plan educațional individual (PEI), dirigintele are libertatea și responsabilitatea de a interveni cu modificări corespunzătoare în completarea prezentului document.

# Tabel de performanță școlară

Clasa 1



Elev \_\_\_\_\_

Data nașterii \_\_\_\_\_



## INFORMAȚIE DESPRE INSTITUȚIA DE ÎNVĂȚĂMÂNT

ADRESA: \_\_\_\_\_

SITE: \_\_\_\_\_

TELEFON: \_\_\_\_\_

E-MAIL: \_\_\_\_\_

Diriginte: \_\_\_\_\_

Părinți (tutore): \_\_\_\_\_

Anul de studii \_\_\_\_\_

## Descrierea rezultatelor elevului pe parcursul clasei I

Disciplinele școlare	De cele mai multe ori, elevul se manifestă:		
	<i>independent</i>	<i>ghidat de învățător</i>	<i>cu mai mult sprijin</i>
1. Limba și literatura română			
2. Matematică			
3. Educația moral-spirituală			
4. Educația muzicală			
5. Educația plastică			
6. Educația fizică			
7. Educația tehnologică			
8. Dezvoltare personală	<b>Copilul la școală</b>		
	<i>de cele mai multe ori</i>	<i>deseori</i>	<i>uneori</i>
<i>Copilul ca subiect al învățării</i>			
1. Manifestă motivație pentru învățare.			
2. Este atent în realizarea sarcinilor.			
3. Este responsabil în efectuarea temelor.			
4. Este obiectiv în autoevaluare și evaluarea reciprocă a colegilor.			
5. Este perseverent în vederea îmbunătățirii rezultatelor personale.			
<i>Copilul în raport cu sine</i>			
6. Este responsabil față de înfățișarea, sănătatea și securitatea sa.			
7. Este grijuliu față de obiectele personale.			
8. Are încredere în forțele proprii.			
9. Își gestionează eficient emoțiile.			
10. Denotă capacități de autoeducație.			
<i>Copilul în interacțiune cu mediul</i>			
11. Îndeplinește regulile clasei și ale școlii.			
12. Are o atitudine protectoare față de mediul înconjurător.			
13. Colaborează cu ceilalți pe bază de respect și empatie.			
14. Manifestă inițiativă și abilități de decizie în activități și contacte cu colegii.			
15. Pare fericit la școală.			

## Recomandări/arii de dezvoltare (opțional):<sup>2</sup>

### 1. LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

---

---

### 2. MATEMATICĂ

---

---

### 3. EDUCAȚIA MORAL-SPIRITUALĂ

---

---

---

### 4. EDUCAȚIA MUZICALĂ

---

---

---

### 5. EDUCAȚIA PLASTICĂ

---

---

---

### 6. EDUCAȚIA FIZICĂ

---

---

---

### 7. EDUCAȚIA TEHNOLOGICĂ

---

---

---

### Recomandări generale/ arii de dezvoltare

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Semnătura dirigintelui: \_\_\_\_\_

Semnătura părintelui: \_\_\_\_\_

L.Ș

Semnătura directorului

<sup>2</sup> Se completează doar la disciplinele care necesită recomandări (pentru a justifica descriptorii „ghidat de învățător”, „cu mai mult sprijin”), utilizând semnul convențional F, ( de ex. F1, F7), corespunzător anexei *Extras curricular*.



## Anexă. Extras curricular

### La sfârșitul clasei I, elevul poate: LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Finalitate (F)
<b>F1.</b> Rostește cu claritate enunțuri identificând sunete, silabe și cuvinte;
<b>F2.</b> Citește cuvinte și propoziții scurte, scrise cu litere de tipar sau de mână;
<b>F3.</b> Recită poezii propuse și poezii alese la dorință;
<b>F4.</b> Recunoaște cele mai simple specii literare învățate (povestea, poezia, ghicitoarea, proverbul);
<b>F5.</b> Reproduce/ povestește (ghidat) fragmente din poveștile/ textele ascultate;
<b>F6.</b> Scrie lizibil, cu înclinație uniformă cuvinte, propoziții cu litere de mână și de tipar;
<b>F7.</b> Transcrie și copiază propoziții cu litere de mână și de tipar;
<b>F8.</b> Scrie din punct de vedere ortografic cuvintele cu grupurile de litere învățate;
<b>F9.</b> Scrie dictări de cuvinte, propoziții;
<b>F10.</b> Desparte cuvintele în silabe, aplicând regulile elementare învățate;
<b>F11.</b> Utilizează semne de punctuație (punctul, semnul întrebării) și scrie cu majusculă la începutul propoziției, prenume și nume de persoane;
<b>F12.</b> Scrie mesaje scurte, formate din cuvinte scrise cu litere de mână și de tipar;
<b>F13.</b> Alcătuește oral propoziții cu cuvintele solicitate;
<b>F14.</b> Participă la dialoguri simple, în diferite contexte de comunicare;
<b>F15.</b> Exprimă idei referitoare la identitatea proprie, demonstrând încredere în sine;
<b>F16.</b> Expune și formulează mesaje orale, pe teme accesibile și cunoscute;
<b>F17.</b> Prezintă în mod consecutiv, ghidat unele informații;
<b>F18.</b> Alege pentru lectură suplimentară texte simple, susținute de suport imagistic;
<i>manifestând atitudini specifice predominante:</i>
<b>F19.</b> atitudine pozitivă, atenție și concentrare;
<b>F20.</b> abordare eficientă în diferite contexte de comunicare;
<b>F21.</b> atenție și toleranță față de partenerii de dialog în diferite situații de comunicare;
<b>F22.</b> preferințe pentru lectura suplimentară a cărților și a presei periodice pentru copii;
<b>F23.</b> curiozitate pentru activitățile școlare;
<b>F24.</b> elemente de creativitate în domeniile de interes.

### MATEMATICĂ

<b>F1.</b> Identifică, citește și scrie, compară și ordonează numere naturale până la 100;
<b>F2.</b> Recunoaște forme geometrice (cerc, triunghi, pătrat, cub) și poziții relative ale unor obiecte în modele date în mediul înconjurător;
<b>F3.</b> Efectuează operațiile de adunare și de scădere în centrul 0-100, fără trecere peste ordin;
<b>F4.</b> Utilizează elemente de limbaj matematic aferent conceptelor de număr natural, adunare, scădere;
<b>F5.</b> Aplică operațiile de adunare, scădere și proprietățile acestora pentru: compunerea și descompunerea numerelor 0-100; aflarea unor numere necunoscute în exerciții, șiruri date; schimb de bani;
<b>F6.</b> Exprimă și compară rezultatele unor măsurători, în unități standard de măsură: pentru lungime (cm, m); pentru masă (kg); pentru capacitate (l); pentru timp (ora, ziua, săptămâna, luna); monetare (banul, leul);
<b>F7.</b> Rezolvă probleme simple de adunare și de scădere, cu sprijin în schemă, rezolvare și răspuns;
<b>F8.</b> Formulează probleme simple de adunare și scădere, cu sprijin în: imagini; enunț incomplet; schemă; exercițiu;
<b>manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:</b>
<b>F9.</b> corectitudinea și coerența limbajului matematic;
<b>F10.</b> atenția și interesul pentru calcul corect, rațional, fluent;
<b>F11.</b> valorificarea gândirii critice în adoptarea unui plan pertinent în rezolvarea de probleme;
<b>F12.</b> curiozitatea și creativitatea în integrarea achizițiilor matematice cu cele din alte domenii.

### EDUCAȚIA MORAL-SPIRITUALĂ

<b>F1.</b> identifică valori moral-spirituale în contexte legate de școală, familie, comunitate;
<b>F2.</b> exprimă în cuvinte proprii morala pildelor biblice;

F3. apreciază valoric comportamentele copiilor la școală, în familie, în comunitate; <b>manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:</b>
F4. atitudine pozitivă și responsabilă față de sine și cei din jur;
F5. atitudine critică și comunicare asertivă;
F6. tendință spre virtuți moral-spirituale.

### EDUCAȚIA MUZICALĂ

F1. Descrie în cuvinte proprii dispoziția și conținutului unor piese muzicale audiate și interpretate;
F2. Interpretează cântece despre copilărie, natură, țară, cu și fără acompaniament, cu stări emoționale de veselie/ tristețe, solemnitate/ glumă;
F3. Improvizează formule ritmice (pe silabele pas, iu-te și melodii (pe sunetele și notele sol și mi) cu și fără text, la instrumente muzicale pentru copii;
F4. Caracterizează expresivitatea pieselor muzicale vocale și instrumentale cu ajutorul unor elemente de limbaj muzical (melodie, ritm, tempo, nuanțe dinamice, timbru);
F5. Reprezintă unele evenimente sonore din piese muzicale prin limbajul altor arte (mișcări ritmice corporale, linii și culori, gestul mâinii etc.), <b>manifestând ca atitudini specifice predominante:</b>
F6. sensibilitate și interes pentru cunoașterea sinelui și a lumii prin arte;
F7. atitudine creativă în valorificarea mijloacelor limbajului muzical;
F8. respect pentru valorile culturii naționale și universale.

### EDUCAȚIA PLASTICĂ

F1. Identifică elemente de limbaj plastic (punct, linie, formă, culoare) în natură și într-o operă de artă propusă;
F2. Utilizează materiale, instrumente și tehnici potrivite în realizarea unor lucrări/ compoziții plastice simple;
F3. Apreciază ghidat (prin răspunsuri la întrebări) lucrări plastice (opere create de artiști plastici, lucrări personale și ale colegilor); <b>manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:</b>
F4. curiozitate și admirație pentru frumosul din viață și artă;
F5. interes pentru creativitate și gust estetic în exprimarea sinelui;
F6. respect față de valorile naționale și cele ale altor culturi.

### EDUCAȚIA FIZICĂ

F1. Receptează reguli de securitate și igienă specifice lecțiilor de educație fizică;
F2. Identifică părțile și pozițiile de bază ale corpului;
F3. Execută acțiuni motrice păstrând echilibrul și ritmicitatea;
F4. Participă în jocuri de mișcare, activități motrice de grup; <b>implicând ca atitudini și valori specifice predominante:</b>
F5. interes pentru cunoașterea și dezvoltarea propriului organism, practicarea unui mod sănătos de viață;
F6. interes pentru sporirea potențialului motric;
F7. implicare și dorință de a-și ajuta colegii.

### EDUCAȚIA TEHNOLOGICĂ

F1. recunoaște specificul formelor/ obiectelor plane și volumetrice realizate în materiale și tehnici diverse;
F2. efectuează prelucrări digitale elementare;
F3. realizează lucrări și decorațiuni cu materiale, instrumente și tehnici potrivite;
F4. apreciază în cuvinte proprii lucrări personale și ale colegilor <b>manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:</b>
F5. manifestând interes și curiozitate pentru activități inovative;
F6. manifestând creativitate în domeniile de interes;
F7. demonstrând respect și grijă pentru cei din jur.

### III. MANAGEMENTUL IMPLEMENTĂRII CURRICULA LA DISCIPLINELE ȘCOLARE

#### 3.1. LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

**3.1.1. Repere de bază.** Rămân actuale prevederile scrisorii metodice pentru anul de studii 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019.

Evidențiem unele probleme constatate în baza rezultatelor testării naționale și a pretestării din a.2015, 2016, 2017, 2018 și venim cu recomandări metodice de rigoare pentru anumite competențe.

#### **3.1.2. Predarea – învățarea – evaluarea din perspectiva formării competențelor**

**Competența:** *utilizarea eficientă a tehnicilor de lectură corectă, conștientă și fluidă în scopul extinderii câmpului vizual, a vitezei și a ritmului de citire.*

Rolul citirii cursive a fost pe nedrept minimalizat sau chiar uitat (neglijat) în mod nejustificat. Ciclul primar, ca parte integrantă a sistemului de învățământ are drept sarcină principală de a-i înzestra pe elevi cu cele mai importante instrumente ale activității intelectuale – cititul și scrisul. De felul în care elevii au însușit în ciclul primar deprinderea de a citi depinde randamentul școlar și prevenirea rămânerii în urmă la învățătură, deoarece în majoritatea cazurilor elevii care nu posedă actul cititului la nivel corespunzător sânt predispuși insuccesului și la celelalte discipline de studii. De aceea trebuie de găsit elemente specifice cititului, care să permită încadrarea într-un ritm de sincronizare cu fluxul actualei explozii informaționale, pentru a evita riscul de pierderi culturale și spirituale, de rămânere în urmă, într-o zonă a inculturii, a ignoranței, a incompetenței.

Problema nu constă doar în ideea de a ajuta elevii să stăpânească tehnici eficiente de citire, dar și de a le forma deprinderea de a trece cu ușurință de la o tehnică la alta, alternând diferite tehnici de lectură pentru realizarea sarcinilor de învățare cu scopul de a evita tehnicile rudimentare, plictisitoare de recitare a materialului până la memorarea lui mecanică. De aceea e necesară luarea măsurilor de ameliorare atât la nivel de clasă, școală, cât și la nivel mai larg.

Formarea deprinderii de citire la elevi, ca instrument al muncii intelectuale, este un proces relativ lung, având în vedere faptul că a citi nu înseamnă doar simpla descifrare / decodificare a unui text, deoarece după cum afirma Robert Dottrens „A ști să citești... înseamnă a fi dobândit o tehnică ce nu prezintă valoare și interes decât dacă cel ce știe să citească înțelege ceea ce citește”

Pe parcursul anilor de școală primară se urmărește accelerarea ritmului de citire, dezvoltarea deprinderii de citire corectă. În acest sens propunem un set de procedee didactice care facilitează activitatea învățătorului la etapa *citirii multiple* (A se vedea scrisoarea metodică, 2015-2016) și creează condiții de varietate în cadrul lecției.

**Competența:** *lectura explicativă și lectura interpretativă–metode complementare de explorare a textelor literare.*

În citirea textelor literare simpla exersare a actului cititului nu poate asigura însușirea capacității elevilor de a se orienta într-un text, dacă nu se are în vedere, în același timp, înțelegerea mesajului unei creații literare, științifice sau de altă natură, înțelegere realizată pe baza analizei multiple a textului.

Destul de frecvent, conținutul esențial al unui text este asimilat de elevi fie prin reproducerea lui de către învățător, fie prin memorarea mecanică a acestuia. În asemenea cazuri, elevii rămân deseori doar la „litera” textului și nu sunt stimulați să analizeze, să interpreteze, să exprime opinii, impresii personale cu privire la mesajul lucrării citite.

Nu este nevoie să fie folosite toate componentele unei metode ci, mult mai eficient ar fi dacă învățătorul ar recurge doar la acelea care ar conduce la înțelegerea deplină a mesajului. Prin întrepătrunderea unor componente ale lecturii explicative cu cele ale lecturii interpretative acesta va asigura însușirea de către elevi a valorilor multiple ale mesajului unui text, precum și capacitatea acestora de a se orienta cu ușurință în textul citit.

**Competența:** *utilizarea corectă, în textele redactate, a elementelor de ortografie, de punctuație, coerență și de construcție a noțiunilor gramaticale.*

Evaluările naționale, dar și monitorizarea implementării curriculare au dovedit necesitatea actualizării unui management calitativ al conținuturilor la disciplina limba și literatura română. Astfel, se recomandă a se evita depășirile curriculare, în special la nivel de evaluare a ortogramelor în conformitate cu standardele de conținut. A se vedea SM, 2015-2016, aspectul dinamic al conținuturilor curriculare, pe secvența de conținut Ortografie și punctuație.

### **3.13. Noutatea curriculumului disciplinar**

S-au modificat Competențele specifice care corelează cu Cadrul Comun de referință pentru limbi și acoperă toate tipurile de competențe lingvistice și literare: *Receptarea mesajului oral în situații de comunicare, manifestând atitudine pozitivă, atenție și concentrare. 2. Producerea mesajului oral, demonstrând abordare eficientă în diferite contexte de comunicare 3. Receptarea textelor literare și nonliterare prin tehnici de lectură adecvate, dând dovadă de citire corectă, conștientă, cursivă și expresivă. 4. Producerea de mesaje scrise în situații de comunicare, demonstrând autocontrol și atitudine creativă. 5. Aplicarea elementelor de construcție a comunicării în mesajele emise, manifestând conduită autonomă. 6. Gestionarea experiențelor lectorale în contexte educaționale, sociale, culturale, dând dovadă de interes și preferințe pentru lectură.*

S-au sincronizat conținuturile curriculare după principiul gradualității, de la clasă la clasă.

S-a acordat statutul de Competență specifică *Receptării mesajului oral*, argumentul fiind asigurarea echilibrului dintre vorbitori și ascultători. Se propune în contextul acestei competențe dezvoltarea unei dimensiuni mai puțin abordare, cea de ascultare activă.

Pentru Competența specifică *Producerea mesajului oral, demonstrând abordare eficientă în diferite contexte de comunicare* s-au operat modificări prin care se acordă atenție mai sporită limbajului în funcțiune. Astfel, elevii vor avea posibilitatea de a utiliza instrumentarul lingvistic în prezentarea personală, a membrilor familiei, a unui prieten, formule de solicitare și permisiune; relatarea unor evenimente, informații din mass-media.

Secvența de conținut *Lectura* a devenit mai coerentă prin introducerea unităților de conținut: textul nonliterar informativ și funcțional. Elevii sunt puși în situația de a se informa din enciclopedii, de a găsi sinonimele, antonimele cuvintelor în dicționare, prin urmare, este momentul să poată face distincții intuitive, fără a opera cu terminologia de text nonliterar informativ și text literar funcțional, dar cu cunoașterea produselor, precum felicitare, anunț, invitație, articole informative, afișe, articole de ziar/ reviste, articole din enciclopedii pentru copii, instrucțiuni de joc, scrisoare, bilețel).

La clasa I, Unitatea de conținut *Cuvintele ce denumesc obiecte, însușiri sau exprimă acțiuni* s-a transferat pentru clasa a II-a.

La clasa a III-a, s-a exclus din Unitățile de conținut: comparația și personificarea. Pentru clasa a III-a este suficient să opereze cu noțiuni de teorie literară, precum mijloace plastice, imagini artistice, iar identificarea acestora se face pe cale intuitivă, fără a preciza noțiunile propriuzise.

La clasa a II-a, s-a exclus din *Unitățile de conținut*: compuneri cu început dat, cu schimbarea unui sfârșit al textului citit; inventarea textelor scurte (3-4 enunțuri) cu elemente fantastice.

S-a precizat pentru clasa a IV-a că părțile secundare: atributul, complementul, se vor delimita ghidat.

La *Competența specifică 4. Producerea de mesaje simple în situații de comunicare, demonstrând autocontrol și atitudine creativă*, s-au precizat pentru fiecare clasă tipurile de compuneri:

Clasa a II-a	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Compuneri după o ilustrație sau pe baza unor benzi de desene	Compunerea după o ilustrație sau un șir de ilustrații (legate de un subiect) Compunerea după un tablou artistic sau didactic cu un început dat Scrieri imaginative (după un început dat; după un sfârșit dat; după cuvinte reper/expresii); după un plan de idei.	Compuneri - descriere a unui colț din natură (ghidat); după un plan dat sau alcătuit independent; cu început/ sfârșit dat; cu titlu/tema dată; după un șir de ilustrații; după un șir de ilustrații și întrebările date; după o bandă desenată.

S-a *accentuat* în mod deosebit valoarea textului nonliterar informativ și de tip utilitar/funcțional. Astfel, este importantă precizarea pentru tipurile de texte utilizate la fiecare clasă.

Pentru *Competența specifică 6: Gestionarea experiențelor lectorale în contexte educaționale, sociale, culturale, dând dovadă de interes și preferințe pentru lectură*, s-au operat următoarele modificări:

- La clasa I, s-a completat cu o unitate de conținut: Numerotarea paginilor și orientarea în pagină (la clasa 1).
- La clasa a 2-a, s-a adăugat în *Unitățile de conținut*: Cartea în viața noastră. Biblioteca școlară/ comunitară. Presa periodică pentru copii. Dicționare școlare (pe suport de hârtie și electronic). Enciclopedii pentru copii. Cartea electronică. S-a transferat din *Unitățile de conținut la Activități de învățare Organizarea unei expoziții de cărți tematice sau selectate pe specii literare*.
- La clasa a III-a, s-a adăugat în *Unitățile de conținut*: Cartea electronică. Presa periodică pentru copii. Dicționare școlare (pe suport hârtie și electronic). Enciclopedii pentru copii.
- La clasa a IV-a, s-a completat cu următoarele unități de conținut: *Cartea electronică, eBook-ul, Cartea în format audio - audiobook-ul*.
- Pentru toate clasele s-au completat activitățile de învățare: atelierul de lectură, atelierul de discuție, atelierul de creație.

### 3.1.3. Asigurarea didactică la disciplina *Limba română*.

1. Buruiană M., Cotelea S., Ermicioi A. *Limba română*, Abecedar. Prut Internațional, Chișinău, 2015.
2. Buruiană M., Cotelea S., Ermicioi A. *Limba română*, Ghidul învățătorului, clasa I. Prut Internațional, Chișinău, 2011.
3. Cubreacov N., Buruiană M., Cotelea S., Ermicioi A., *Limba română. Manual pentru clasa a II-a*, Chișinău: Î. E. P. Știința, 2011.
4. Cubreacov N., Buruiană M., Cotelea S., Ermicioi A., *Limba română. Ghidul învățătorului, clasa a II-a*. Chișinău: Î. E. P. Știința, 2011.
5. Buruiană M., Ermicioi A., Cotelea S. *Limba română. Ghidul învățătorului, clasa a III-a*. Chișinău: Î. E. P. Știința, 2012.
6. Buruiană M., Ermicioi A., Cotelea S. *Limba română. Manual pentru clasa a III-a*. Chișinău: Î. E. P. Știința, 2012.
7. Marin, M., Niculcea T. *Limba română. Manual pentru clasa a IV-a*. Cartier, 2017.
8. Marin, M., Niculcea T. *Limba română. Clasa a IV-a. Ghidul Învățătorului*. Cartier, 2017.

## 3.2.РУССКИЙ ЯЗЫК

### Основные рекомендации.

Учебно-воспитательный процесс в начальных классах в новом учебном году будет осуществляться в соответствии с Учебным планом на 2018-2019 год на базе куррикулума 2018 года (для 1 класса) и куррикулума 2010 года (для 2- 4 классов).

Требования к проведению уроков русского языка нашли своё отражение в Школьном куррикулуме для I-IV классов, утверждённом Коллегией Министерства Просвещения Республики Молдова 12.05.2010 г., в Гиде по внедрению модернизированного куррикулума в I-IV классах, утверждённом на заседании Национального Совета по Куррикулуму 30.06.2011 г. и в Стандартах эффективности обучения Министерства Просвещения Республики Молдова 2012 г.

### **Преподавание, обучение и оценивание с точки зрения формирования компетенций.**

Ведущей формой организации изучения в начальной школе дисциплины «Русский язык и литература» остаётся интегрированный урок, на котором объединяются знания из двух родственных наук: языкознания и литературоведения. В основе объединения этих дисциплин лежит текст, художественный и нехудожественный.

На базе текста создаётся коммуникативный контекст, позволяющий ученику развивать речевые умения: слушание, говорение, чтение, письмо.

Работа с текстом строится с соблюдением следующих этапов:

- предтекстовая деятельность (основная задача этапа – подготовить учащихся к восприятию текста и усвоению информации);
- притекстовая деятельность (задача учителя – обеспечить полноценное восприятие текста и его понимание на уровне содержания);
- послетекстовая деятельность (профессиональная компетенция учителя – обеспечить углублённое восприятие и понимание текста).

Языковые задания целесообразно включать в работу на этапе послетекстовой деятельности.

Основным средством изучения русского языка является работа с книгой, на которую указывает один из разделов модернизированного куррикулума. Основная форма организации учебной деятельности в этой области – уроки внеклассного чтения. Они проводятся со 2 семестра 1-го класса с периодичностью 1 раз в две недели. Целью этих уроков является:

- познакомить учащихся с детской литературой, входящей в круг чтения младшего школьника;
- сформировать интерес к книге, умения и навыки работы с ней;
- воспитать положительное отношение к самостоятельному чтению.

Особое значение в обучении родному языку уделяется диалогическим и монологическим высказываниям.

Формирование навыков диалогической речи связано с:

- воспроизведением прослушанной речи и комментированием отдельных наблюдаемых действий;
- вопросно-ответными упражнениями, направленными на обучение постановке вопросов, требующих утвердительных или отрицательных ответов, подготавливающих к активному диалогу;
- заменой речевых образцов в диалогах и самостоятельным составлением диалогов с опорой на источник информации.

Количество реплик, включенных в диалог, должно составлять:

- в 1-м классе – 2-4;
- во 2-м классе – 4-6;
- в 3-м классе – 6-8;
- в 4-м классе – 8-10.

Формирование навыков монологической речи проводится с помощью упражнений по воспроизведению и продуцированию устных и письменных высказываний, сообщений.

В модернизированном kurikulumе воспроизведение устных высказываний представлено пересказом текста и чтением художественных текстов наизусть. Куррикулумом актуализируются различные виды пересказа:

- подробный;
- выборочный;
- краткий.

В связи с изменением требований к подготовке домашнего задания особую значимость приобретают приемы запоминания текстов непосредственно на уроке.

Среди приемов запоминания можно выделить:

- визуальный;
- двигательный;
- слуховой;
- логический.

### **Оценивание результатов обучения русскому языку**

В соответствии с Кодексом об образовании Республики Молдова, оценивание результатов обучения по русскому языку, как и по всем остальным предметам начальной ступени образования, является критериальным и осуществляется через дескрипторы.

Критериальное оценивание – оценивание результатов обучения, осуществляемое при помощи дескрипторов, определяющих уровень индивидуальных достижений учащегося в сравнении с ожидаемыми компетенциями.

Дескрипторы – качественные критерии оценки, которые описывают модель представления компетенций учащегося и определяют степень их реализации (минимальную, среднюю, максимальную); прямые операциональные индикаторы, наблюдаемые в достигнутом поведении учащихся и на уровне результатов и продуктов конкретной деятельности: описывают и определяют качество оцениваемого продукта. В соответствии с достигнутым уровнем, позволяют присвоить квалификационные характеристики (показатели качества): удовлетворительно, хорошо, очень хорошо.

Критерии оценивания – установленные важные качества, которые можно обнаружить в продуктах обучения и которые нужно представлять как систему.

В процессе критериального оценивания вместо отметок используются дескрипторы, характеризующие способ, с помощью которого учащийся учится и рефлексивует количественные и качественные результаты процесса обучения (степень владения компетенциями по школьным дисциплинам, а также уровень развития личности учащихся).

В 1 классе, показатели качества и другие формы оценки в журнале не фиксируются. Каждый учащийся должен иметь оценочное портфолио, в котором собираются письменные работы, карточки оценивания, самооценивания, тесты, пробы, прямо доказывающие зарегистрированные школьные достижения. Педагоги должны иметь оценочное портфолио класса, в котором периодически, по необходимости, собираются использованные методы, различные материалы, доказывающие успеваемость учащихся. Могут быть сетки оценивания по названным компетенциям, диаграммы, карточки наблюдений и т.д. Для мониторинга оценивания школьных результатов каждого учащегося учитель систематически ведет учет специфических способностей, проявляемых по каждой школьной дисциплине. Формы и способы фиксировать школьные результаты определяются учителем независимо, на свой выбор.

Во втором, в третьем и в четвертом классе текущее оценивание будет осуществляться через дескрипторы, итоговое – руководствуясь таблицей Corelarea criteriilor, a descriptorilorși a calificativilor cu tipurile de evaluare utilizate în clasele 1, 2, 3, 4 данного методического письма.

При проведении работы по формированию специфических компетенций по Русскому языку и литературе у учащихся I-IV классов следует руководствоваться всеми

рекомендациями, которые были даны на 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017 и 2017-2018 уч. год в методическом пособии Organizarea procesului educațional în învățământul preșcolar, primar și secundar general

### Учебные материалы

1. Букварь: Учебник русского языка и литературы для 1 кл. /Егения Новак, Татьяна Рассказова, Ольга Попова; ред. Валентина Рыбалкина; М-о просвещения Респ. Молд. – Ed. Revizuită. – Кишинэу: Arc, 2013 (Combinatul Poligrafic). – 144 p.
2. Родное слово: Русский язык: Учебник для школ с обучением на русском языке : 1 класс / Г.Д.Дрозд, В.Ф.Плешка. [Кишинев]: – Lyceum, 2015 (F.E.-P. ”Tipografia Centrală”). – 84 p.
3. Русский язык: учеб. для 2 кл./ Т.В.Рассказова, Т.Н.Михайлова; Min. Educației al Rep. Moldova. – Ch.: Î.E.P. Știința, 2015 (Tipografia ”BALACRON” SRL). – 200 p.
4. Русский язык: Учебник для 3 кл./ Т.В.Рассказова, Т.Н.Михайлова; Min. Educației al Rep. Moldova. – Ch.: Î.E.P. Știința, 2016 (Tipografia ”BALACRON” SRL). – 200 p.
5. Родное слово: Русский язык 4 кл. Учеб. для шк. с обучением на русск. яз. / Г.Д.Дрозд, О.Ф.Бородаева, О. Куртева. – Ch.: Vector, 2013 (Tipogr.). – 224 стр.

## 3.3 MATEMATICĂ

### 3.3.1. Suportul didactic

Pentru realizarea procesului didactic la matematică în clasele I-IV în anul de studii 2017-2018, ME al Republicii Moldova a aprobat manualele:

- Ludmila Ursu, Ilie Lupu, Iulia Iasinschi. *Matematică, manual pentru clasa 1*. Editura „Pрут”, Chișinău, 2014;
- Ludmila Ursu, Ilie Lupu, Iulia Iasinschi. *Matematică, manual pentru clasa a 2-a*. Editura „Pрут”, Chișinău, 2015;
- Ludmila Ursu, Ilie Lupu, Iulia Iasinschi. *Matematică, manual pentru clasa a 3-a*. Editura „Pрут”, Chișinău, 2016;
- Ludmila Ursu, Ilie Lupu, Iulia Iasinschi. *Matematică, manual pentru clasa a 4-a*. Editura „Pрут”, Chișinău, 2017.

Suporturile didactice auxiliare se vor alege de către învățători în mod judicios, ținând cont de prevederile curriculare, posibilitățile de armonizare cu manualul, specificul clasei de elevi, posibilitățile financiare ale părinților. Aceste suporturi nu sunt obligatorii, iar alegerea lor se va consulta cu managerul pentru învățământul primar. Acesta, la rândul său, va exclude abuzul de suporturi didactice auxiliare, precum nici nu va impune procurarea unor anumite suporturi.

### 3.3.2. Strategiile de evaluare

Strategiile de evaluare vor fi proiectate și realizate în baza Metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptorii la clasa respectivă.

Pentru evaluările sumative se vor rezerva câte 2 ore: la prima oră se vor administra probele propriu-zise, iar ora a doua se va rezerva pentru activități postevaluative diferențiate și individualizate (de reînvățare/recuperare, de antrenare, de dezvoltare). Pentru realizarea probelor de evaluare sumativă se pot folosi caietele de teste aferente manualelor aprobate de ME sau alte culegeri de teste elaborate în conformitate cu prevederile curriculumului disciplinar.

Clasa	Evaluări sumative	Total
-------	-------------------	-------



	la finele modulelor (sau a unităților secvențiale de învățare):	
I	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Numerele naturale 0 – 10</li> <li>• Adunarea și scăderea în centrul 0 – 10</li> <li>• Numerele naturale 0 – 20. Adunarea și scăderea</li> <li>• Numerele naturale 0 – 100. Adunarea și scăderea</li> </ul>	4
II	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Adunarea și scăderea în centrul 0 – 20, cu trecere peste ordin (secvențial)</li> <li>• Adunarea și scăderea în centrul 0 – 100</li> <li>• Înmulțirea și împărțirea tabelară cu numerele până la 5 (secvențial)</li> <li>• Înmulțirea și împărțirea tabelară</li> <li>• Operații aritmetice în centrul 0 – 100</li> <li>• Elemente intuitive de geometrie și măsurări</li> </ul>	6
III	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Numerele naturale 0 – 1000</li> <li>• Adunarea și scăderea în centrul 0 – 1000</li> <li>• Înmulțirea în centrul 0 – 1000 (secvențial)</li> <li>• Înmulțirea și împărțirea în centrul 0 – 1000</li> <li>• Elemente intuitive de geometrie și măsurări</li> </ul>	5
IV	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Numerele naturale în centrul 0 – 1 000 000</li> <li>• Adunarea și scăderea în centrul 0 – 1 000 000</li> <li>• Înmulțirea și împărțirea în centrul 0 – 1 000 000 (secvențial)</li> <li>• Înmulțirea și împărțirea în centrul 0 – 1 000 000</li> <li>• Frații</li> <li>• Elemente de geometrie și măsurări</li> </ul>	6

### 3.3.3. Formarea capacităților de calcul

Se va acorda o atenție sporită capacităților de calcul. Pentru explicarea procedeelor de calcul se vor folosi materialele didactice specifice vârstei elevilor: bețișoare, numărători de poziționare etc. În calculul oral se va accentua folosirea proprietăților operațiilor aritmetice, pentru a favoriza un calcul corect și rapid, dar și pentru a stimula ingeniozitatea elevilor în alegerea procedeelor convenabile de calcul. În calculul scris se va spori atenția față de comentarea calculului, deoarece o interiorizare veridică nu poate fi atinsă fără o exteriorizare prin limbaj. Vor fi urmați algoritmi propuși în manuale, iar învățătorii vor atrage o atenție sporită corectitudinii, rigurozității matematice și coerenței modelelor de comentare orală a calculului, oferite la clasă.

În cadrul fiecărei lecții se vor rezerva circa 15 minute pentru calcul oral. În acest scop, se recomandă valorificarea jocurilor didactice, a dictărilor matematice și a interactivității. Ținem să accentuăm valoarea formativă a *jocurilor didactice* ca una dintre cele mai propice metode didactice la vârsta școlară mică, dar și a *dictărilor matematice* ca una dintre cele mai eficiente metode specifice învățământului matematic primar. Se recomandă dictări matematice de diverse tipuri: aritmetice; terminologice; cu determinarea valorii de adevăr; geometrice; grafice; figurative. În formularea sarcinilor pentru dictările matematice se vor utiliza diverse elemente de terminologie matematică, stipulate în conținuturile curriculare. Realizarea dictărilor matematice permite activizarea fiecărui elev și a întregii clase,

favorizează nu doar dezvoltarea capacităților de calcul, dar și ridicarea nivelului de cultură matematică a elevilor, îmbogățirea limbajului matematic al acestora etc. Realizând sarcinile, elevii devin mai organizați și mai concentrați, își dezvoltă atenția, capacitățile de receptare a mesajului oral.

Se va asigura învățarea conștientă a cazurilor tabelare de înmulțire și împărțire, excluzând practica păguboasă de a cere memorarea tablei înmulțirii ca temă pentru vacanță, înainte de a o preda la clasă. Activități pregătitoare pentru predarea-învățarea tablei înmulțirii se vor asigura treptat și sistematic, începând cu semestrul 2 al clasei I, prin diverse modalități ludice pe baza numărării cu startul, finalul și pasul dat: numărare în ștafetă, numărători versificate, jocuri ritmice etc. În cadrul predării tablei înmulțirii în clasa a II-a, învățătorul va asigura învățarea conștientă, stimulând memorarea prin diverse activități atractive. În vederea consolidării, recomandăm pentru vacanța de vară (trecerea în clasa a III-a) proiecte în parteneriat elevi-părinți: realizarea unor postere personalizate cu tabla înmulțirii, ilustrate prin imagini sau desene sugestive.

Nu se vor neglija cazurile speciale: înmulțirea cu un factor 0 sau 1; împărțirea la 1; împărțirea a două numere egale; împărțirea lui 0; împărțirea la 0. Aceeași atenție se va acorda și cazurilor speciale ale împărțirii cu rest (când deîmpărțitul este mai mic decât împărțitorul). Lacunele în însușirea cazurilor speciale ale înmulțirii și împărțirii generează dificultăți în formarea ulterioară a capacităților de calcul, în special la împărțirea în coloniță.

La scrierea operației de înmulțire în clasele primare se va folosi semnul „ $\times$ ”, asigurând astfel respectarea particularităților percepției la vârsta școlară mică. Semnul „ $:$ ” se introduce în cadrul unei teme speciale în clasa a V-a, precizându-se situațiile în care acesta se scrie și cele în care se omite.

Atât calculul oral, cât și cel scris trebuie să fie automatizat în clasele primare, constituind o premisă elementară a succesului învățării la treapta gimnazială. În ultimii ani se constată o reducere substanțială a capacităților de calcul oral, ceea ce împiedică ulterior însușirea matematicii. Elevul stopează la calcule și nu reușește să însușescă substanța matematică, nu ajunge să guste frumusețea și rafinamentul raționamentelor matematice, să-și cultive motivația pentru studiul matematicii. Astfel, un lucru atât de minor, la prima vedere, în condițiile accesibilității mijloacelor electronice, ca automatizarea calculului mental, poate fi nociv pentru reușita la matematică în clasele mai mari.

### 3.3.4. Formarea competenței de rezolvare a problemelor

*În cadrul lucrului asupra unei probleme simple* în clasa I se vor parcurge etapele:

<i>perspectiva cadrului didactic</i>	<i>perspectiva elevului</i>
• Citirea și înțelegerea problemei	• Condiție, întrebare
• Organizarea enunțului în schemă	• Schemă
• Rezolvarea problemei (cu sprijin în obiecte sau desene, prin exercițiu)	• Rezolvare
• Scrierea răspunsului problemei	• Răspuns
• Activități de postrezolvare	

Se recomandă 5 lecturări ale textului problemei, explicite și implicite, de exemplu: citirea model de către învățător și/sau un elev (eventual, explicarea cuvintelor necunoscute); citirea independentă, în vederea identificării condiției și a întrebării problemei, urmată de citirea separată a condiției, apoi a întrebării problemei; citirea independentă în vederea povestirii problemei în cuvinte proprii. Se vor crea situații didactice care vor exclude

posibilitatea reproducerii banale a textului problemei, dar vor solicita o interpretare a acestuia, folosind, de exemplu: oferirea unui alt început, povestirea de la persoana întâi, dramatizarea, conversația euristică.

Fie problema: „Ion a cumpărat un caiet de 3 lei. Ce rest din 10 lei trebuie să primească?” Ghidând elevii printr-o suită de întrebări judicioase, se va povesti problema în ordinea desfășurării evenimentelor: „Ion *avea* 10 lei. A *cheltuit* 3 lei pentru a cumpăra un caiet. Se întrebă ce *rest* va primi.” Ca rezultat, identificarea cuvintelor-cheie și realizarea schemei problemei nu vor prezenta dificultăți.

Subliniem necesitatea rezolvării problemelor simple în clasa I, la etapa formării priceperilor rezolutive (în predarea-învățarea problemelor de tipul respectiv), cu sprijin în obiecte sau desene, înainte de scrierea rezolvării prin exercițiu. Astfel se va respecta specificul gândirii concret-intuitive a elevului de vârstă școlară mică, și doar așa putem asigura eficiența formării competenței de rezolvare a problemelor în clasa I.

Scrierea rezolvării unei probleme simple nu se efectuează nici cu plan, nici cu justificări, deoarece presupune o singură operație – cea corespunzătoare întrebării problemei.

Se va solicita formularea orală a răspunsului problemei, scriind, de regulă, doar răspunsul scurt.

Activitățile de postrezolvare se vor decide, prioritar, în funcție de relevanța în contextul procesului de formare a competențelor de rezolvare sau formulare a problemelor, a competențelor de calcul, a celor de comunicare în limbaj matematic. În cazul problemelor de aflare a unei componente necunoscute a operației (de aflare a unui termen/a descăzutului/a scăzătorului), se recomandă ca activitatea de postrezolvare să releve regula de aflare a componentei respective.

Tipizarea problemelor simple este o competență a învățătorului, elevilor nu li se vor pune sarcini de identificare a tipului unei probleme simple.

În cadrul activității de lucru asupra unei probleme, se va pune accent pe formarea competenței *a învăța să înveți*. Se va strădui ca întrebările care structurează conversația euristică – metoda didactică pe care se focalizează această activitate – să nu conțină într-un mod implicit răspunsurile așteptate, dar să ghideze elevii în construcția propriului raționament rezolutiv.

Succesul formării competențelor de rezolvare a problemelor simple în clasa I este cheia formării competențelor de rezolvare a problemelor compuse în clasele II-IV și reperează comportamentul rezolutiv al copilului.

**În cadrul lucrului asupra unei probleme compuse**, învățătorul va ghida activitatea elevilor conform următoarelor etape, străduind, de asemenea, asupra formării competenței *a învăța să înveți*:

- 1) Citirea și înțelegerea problemei;
- 2) Organizarea enunțului în schemă;
- 3) Proiectarea rezolvării problemei (prin metoda analitică, sintetică sau analitico-sintetică);
- 4) Scrierea rezolvării (cu plan, cu justificări, prin exercițiu comentat) și a răspunsului (deplin sau scurt);
- 5) Activități de postrezolvare.

**O schemă se consideră corectă, dacă** prezintă în mod fidel:

- *cuvintele-cheie* ale problemei (în cazul unei situații de problemă dinamică - în ordinea corespunzătoare desfășurării evenimentelor);

- *datele și relațiile cunoscute* în problemă;
- *valorile necunoscute*, fiecare fiind marcată printr-un semn de întrebare (atâtea semne de întrebare, câte operații va conține rezolvarea problemei);
- *valoarea întrebată*, fiind evidențiată prin încercuirea semnelui de întrebare corespunzător.

### **3.3.5. Formarea competenței de formulare a problemelor**

Această competență se preconizează a fi formată în cadrul:

- *activităților de postrezolvare*, în care se solicită modificarea condiției sau a întrebării problemei, astfel încât să se îndeplinească o cerință dată: să se mărească/micșoreze răspunsul într-un mod precizat; să se schimbe operația de rezolvare; să se schimbe numărul de operații în rezolvare; să se admită o altă metodă de rezolvare etc.;

- *unor sarcini speciale de creare a problemelor*, pornind de la: imagine; enunț incomplet; schemă; exercițiu; operații aritmetice; numere; tematică.

În cadrul acestor activități se recomandă aplicarea metodelor și tehnicilor de lucru în grup.

Este necesar ca învățătorul să contribuie la exprimarea corectă a copiilor, orală și în scris, atât din punct de vedere matematic, cât și lingvistic. Compunerea de probleme constituie o premisă reală pentru sporirea rolului formativ al instruirii matematice primare în strânsă corelare cu celelalte discipline de învățământ și cu experiența cotidiană a elevilor.

### 3.3.6. Însușirea elementelor intuitive de geometrie și măsurări

Rezultatele ultimilor ani au demonstrat un nivel scăzut al însușirii acestor elemente de conținut. Pentru redresarea situației se impune, în primul rând, asigurarea repetării continue pe parcursul anului școlar. Sunt importante în acest scop materialele didactice demonstrative și distributive. Se recomandă valorificarea jocurilor didactice, a contraexemplurilor didactice, a activităților în grup, a celor practice și de explorare/investigare, a proiectelor individuale și de grup.

Efectuarea transformărilor unităților de măsură se preconizează prin două modalități: a) transformarea unităților de măsură a lungimilor prin analogie cu descompunerea zecimală a numerelor naturale (de exemplu: manual, cl. a III-a, p. 112); b) transformarea unităților de măsură în baza cunoașterii relațiilor dintre acestea și a semnificației expresiilor «de ... ori mai mult / puțin» (de exemplu: manual, cl. a III-a, p. 114). Este admisibilă și transformarea unităților de măsură în baza reducerii la unitate.

## 3.4. ȘTIINȚE

**3.4.1. Repere de bază:** *Conținuturile scrisorii metodice la Științe pentru anii de studiu 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017 rămân actuale și pentru anul școlar 2017-2018.*

### 3.4.2. Asigurarea didactică la disciplina Științe în clasele II-IV

Drept suporturi de bază pentru activitățile de predare - învățare - evaluare la Științe în anul de învățământ 2016-2017 vor servi următoarele manualele recomandate și aprobate de Ministerul Educației:

- Clasa a II-a: Galben - Panciuc Z., Galben S., Diaconu S., Botgros I., *Științe*, manual pentru clasa a II-a, Editura Prut, Chișinău, 2015;
- Clasa a III-a: Galben - Panciuc Z., Galben S., Diaconu S., Botgros I., *Științe*, manual pentru clasa a III-a, Editura Prut, Chișinău, 2016;
- Clasa a IV-a: Galben-Panciuc Z., Galben S., Diaconu S., Botgros I., *Științe*, manual pentru clasa a III-a, Editura Prut, Chișinău, 2017.
- Ghidul pentru învățători și părinți: Științe, clasa II, Prut, Chișinău, 2014;
- Ghidul pentru învățători și părinți: Științe, clasa III, Prut, Chișinău, 2014;
- Ghidul pentru învățători și părinți: Științe, clasa IV, Prut, Chișinău, 2014.

**Notă: Auxiliarele didactice.** Pentru susținerea unui mod personalizat de interpretare a programei, a învățării individualizate, a creativității și inițiativei elevilor învățătorii pot opta, în cunoștință de cauză, pentru unele suporturi auxiliare care răspund cel mai bine necesităților de educație a elevilor săi: *caiete de lucru, culegeri, antologii, ghiduri, manuale digitale, softuri educaționale (de exersare, jocuri educative, de testare, etc.)*. Acestea vor fi selectate de către învățător care va ține cont de aria și conținuturile curriculare, de criteriile generale de calitate: *conținut științific pertinent, caracter nediscriminatoriu, contribuție la optimizarea procesului educațional, limbaj adecvat, tehnoredactare calitativă, concepție, stil, originalitate, notorietatea autorilor*. Achiziționarea auxiliarelor se va face cu acordul și semnătura părinților, cu fixare în procesul verbal al ședințelor prestabilite.

### 3.4.3. Viziunea comună și acțiunea sinergică a cadrelor didactice

Educația, ca și alte domenii, este pe cale de a se schimba radical! Se impune, așadar, o schimbare de mentalitate și în rândurile învățătorilor. A apărut necesitatea de a reconsidera cu responsabilitate și seriozitate activitatea noastră la clasă. Modelele tradiționale de educație neadaptate schimbărilor societății sunt insuficiente pentru pregătirea individului pentru afirmare și adaptare, pentru a deveni un bun cetățean, conștient și responsabil. În realizarea acestui deziderat sunt deosebit de importante *viziunea comună* și *acțiunea sinergică* a cadrelor didactice. *Acțiunea de reconsiderare* în această ordine de idei presupune, în primul rând, o nouă viziune, mai deschisă și mai dispusă la cooperare pentru a produce o schimbare consistentă, durabilă, de calitate.

*Pilonii educației secolului XXI.* J. Delors (2000) considera că, în sec. XXI, cei patru piloni ai educației sunt: *a învăța să cunoști; a învăța să faci; a învăța să fii; a învăța să conviețuiești.* Al patrulea pilon, *a învăța să conviețuiești*, are drept argument nevoia de apartenență pe care și-a manifestat-o dintotdeauna omul. Așa cum fiecare dintre noi face parte dintr-o comunitate, care se construiește prin aportul persoanelor care o constituie, urmăm un proces de dezvoltare continuă care aduce beneficii evidente pentru fiecare membru al acesteia. Comunitățile: *familia, școala, prietenii, vecinii, echipa de fotbal de cartier sau asociația celor care ocrotesc animalele*, etc., sunt importante pentru că respectă funcția naturală de creștere *a vieții, a universului, a pământului, a naturii*, asigurându-ne astfel o *conviețuire armonioasă*. Indiferent de mediul în care se află un individ, acesta trebuie să se integreze, să contribuie la dezvoltarea valorilor comunității respective, să-i ajute pe ceilalți membri. În acest context învățătorului îi revin noi sarcini: *de a crea oportunități de formare și dezvoltare a aptitudinilor și abilităților elevilor, necesare pentru a realiza interdependența dintre ei și celelalte persoane din jurul lor.* Disciplina *Științe* oferă un cadru propice pentru desfășurarea diverselor activități care să contribuie la dezvoltarea acestora. Manualele școlare, prin conținuturile și sarcinile propuse, formează și dezvoltă spiritul de *comunitar* (membru al unei comunități). Astfel elevii își cultivă un set de valori și sentimente de grijă față de mediul în care trăiesc, își dezvoltă sensibilitatea la realitățile problemelor din comunitate, învață să ia atitudine pentru a face o schimbare pentru binele întregii comunități. *Care vor fi rolurile învățătorului la orele de Științe?*

Acesta va avea mai multe roluri:

✓ *Expert al actului predare-învățare-evaluare:* documentează, procesează din punct de vedere științific și didactic informațiile pe care le va adapta la particularitățile de vârstă, nevoile individuale, la sistemul de gândire, de înțelegere al elevilor; stabilește pordusele școlare de realizat, elaborând criteriile de performanță; elaborează teste de evaluare cu toate componentele: matricea de specificații, obiective, bareme de corectare

✓ *Agent motivator:* declanșează și întreține interesul elevilor, curiozitatea și dorința lor pentru activitatea de învățare;

✓ *Creatorul situațiilor de învățare* cât mai favorabile pentru atingerea obiectivelor pedagogice proiectate; imaginează strategii de predare-învățare-evaluare care să asigure succesul școlar al fiecărui elev;

✓ *Lider:* conduce un grup de elevi, exercitându-și puterea asupra principalelor fenomene ce se produc; este prieten și confident al elevului;

✓ *Consilier:* este un observator sensibil al comportamentului elevilor, un îndrumător persuasiv și un sfătuitor al acestora;

✓ *Model*: prin întreaga sa personalitate, prin acțiunile și comportamentul său, este un exemplu pozitiv pentru elevi;

✓ *Manager*: are de-a face cu un tip special de management și anume: „managementul clasei”; supraveghează întreaga activitate din clasă, asigurând consensul cu ceilalți profesori, cu părinții; acesta include toate deciziile și acțiunile solicitate pentru menținerea ordinii în clasă.

#### 3.4.4. Metodologie didactică

• *Învățarea* trebuie să se dezvolte în mod firesc pornind de la premisa „*elevul se dezvoltă prin exercițiile pe care le face și nu prin acelea care se fac în fața lui*”.

• Fortificăm ideea de a desfășura activitățile de Științe, în mare parte, *în afara clasei și chiar a școlii*, aceasta reprezentând o formă atractivă care asigură și echilibrul între activitățile statice și cele dinamice. Un argument *pro* învățării în aer liber este și importanța acesteia pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului de vârstă școlară mică.

• *Caracterul practic-aplicativ al lecțiilor de Științe*. Proiectarea activităților instructiv-educative la disciplină reprezintă o condiție a succesului și a eficienței. Sugerăm învățătorilor să realizeze proiectări personalizate și moderne. O notă originală, dar și utilitate imprimă proiectelor utilizarea *hipertextului* - o metodă de organizare a informațiilor în care datele sunt memorate într-o rețea de noduri și legături, putând fi accesate prin intermediul programelor de navigare interactivă.

• Învățătorul va preveni asimilarea pasivă a cunoștințelor și *va asigura o învățare activă*. Aceasta implică transformarea elevului din spectator în actor al activității științifice. Or, scopul nostru nu este de a pregăti elevul ca pe un cercetător și om de știință, ci ca pe un cetățean apt de utiliza cunoștințele științifice pentru o înțelegere și o participare activă în viața socială. Activitățile din cadrul acestei discipline trebuie să-l provoace pe elev să (re)descopere ceea ce îl înconjoară și ce se întâmplă în jurul său pentru a găsi soluții problemelor cărora trebuie să le facă față. Pentru aceasta învățătorul va recurge la experimentul simplu, nesofisticat, utilizând materiale din mediul familiar copilului. Manualul școlar, prin rubrica „Acționează!”, îndeamnă la acțiuni concrete – „Fapte, nu vorbe!” (*menținerea ordinii acasă, la școală, în locuri publice; îngrijirea și conservarea mediului din imediata apropiere; adoptarea unui teren din localitate care să fie îngrijit constant: un izvor, o fântână, o stradă sau un drum, intrarea în localitate, etc.*). Faptele elevilor pot adunate în „Pomul cu fapte concrete”, enunțate și apreciate în comun.

#### 3.4.5. Strategii didactice

• **Metodele** vor fi alese în funcție de ritmul de învățare și centrate pe universul copilului, pe structurile sale cognitive și operatorii (documentarea după surse variate, observarea proprie și relatarea celor observate, exercițiul individual, activități care solicită efortul de colaborare, etc.. Atât metodele clasice cu valențe participative (*problematizarea, descoperirea, experimentul, observația, conversația euristică, etc.*), cât și cele stimulativ și competitive (*jocul didactic, concursurile, vizita, excursiile didactice, etc.*) folosite pe parcursul activităților ilustrează funcția lor instrumentală: elevul însuși realizează obiectivele, le conștientizează ca finalități proprii. Activitatea de **observare** are o dublă

valoare: euristică (*explicarea, descrierea, interpretarea unor fenomene*) și participativă (detectarea și extragerea informațiilor noi prin efort propriu. Aceasta contribuie substanțial la dezvoltarea unor calități comportamentale precum: consecvența, răbdarea, perseverența, perspicacitatea și imaginația, gândirea cauzală, spiritul de observație și de colaborare (observația pe grupe).

- **Utilizarea TIC** (Tehnologia Informației și Comunicației), a softurilor educaționale, manualelor digitale direct în procesul educațional face posibilă realizarea documentării pertinente, experimentelor virtuale, rezolvarea unor teste electronice, etc.

- **Reconsiderarea strategiilor evaluative din perspectiva ECD.** În anul de studii 2017-2018 se va implementa în continuare *Metodologia evaluării criteriale prin descriptori pentru clasele 1-3* și în procesul educațional la disciplina *Științe*, iar *evaluarea pentru învățare* va constitui baza metodologică a acesteia. Evaluarea criterială prin descriptori în cadrul orelor de *Științe* va avea un caracter dinamic, holistic, continuu și complex prin relevarea particularităților individuale ale fiecărui copil în parte. Relevăm faptul că evaluarea s-a extins: de la verificarea și aprecierea rezultatelor (tradițional) - la evaluarea procesului. Deci, vor fi evaluați nu doar elevii, ci și *obiectivele, conținuturile, strategiile, situațiile de învățare, abilitățile și atitudinile*. În acest context se evidențiază necesitatea regândirii, ajustării acțiunilor de evaluare. *Implicarea directă a învățătorului* în conceperea, utilizarea, evaluarea și ameliorarea permanentă a strategiilor didactice utilizate, a situațiilor de învățare, a fișelor de evaluare /autoevaluare /evaluare reciprocă, a fișelor de recuperare va asigura derularea unei învățări de calitate. Recomandăm să se realizeze constant și analiza reflectiv-critică cu formularea judecăților de valoare proprii privind activitatea de evaluare, cultura evaluativă.

- În clasa a III-a, de asemenea, **nu se vor atribui calificative** nici în derularea procesului de învățare și nici la evaluările sumative. Recomandăm portofoliile de evaluare pentru elevi care vor fi dovada de înregistrare a perfor-manțelor școlare: lucrările scrise, fișele de evaluare, grile, fișe de autoevaluare, teste, probe etc.

- Învățătorul va avea un registre de evidență a capacităților / competențelor formate în procesul evaluării produselor școlare sau diagrame de monitorizare.

- **Acțiuni de recuperare**

Prin observarea activității elevilor, dar și în baza analizei și concluziilor de la diverse teste de evaluare am identificat unele dificultăți pe care le întâmpină elevii în procesul de învățare la Științe. Venim cu unele recomandări pentru diminuarea acestora, îndemnând învățătorii să țină sub control orice dificultate observată în procesul de învățare găsind, creând modalități de înlăturare, ameliorare sau îmbunătățire.

Dificultăți de învățare frecvente	Recomandări pentru ameliorare, îmbunătățire, dezvoltare
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Interpretarea schimbărilor care se produc în lumea vie;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Utilizarea terminologiei științifice în activitatea practică de către elevi, evitând limbajul încărcat cu structuri sintactice complicate;</li> <li>- folosirea și dezvoltarea strategiilor de memorare și recuperare a informațiilor utile;</li> </ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Utilizarea echipamentelor informatice (TIC) în calitatea lor de documentare și de instrumente ale comunicării;</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Indicarea similitudinilor și diferențelor dintre corpuri pe baza observațiilor proprii;</li> <li>• Compararea rezultatelor în urma experiențelor cu propriile estimări;</li> <li>• Identificarea relațiilor între părțile componente ale unui sistem din natură;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <i>exerciții de analiză și sinteză prin care să se discearnă potrivirile sau nepotrivirile;</i></li> <li>- stimularea gândirii divergente. Exemple: ”Cum explicați?”, ”Ce relații există între...?”, ”Cum s-ar putea ajunge la...?”, ”Ce s-ar întâmpla dacă...?”, etc...</li> <li>- evaluarea formativă permanentă a elevilor care să permită evitarea acumulării greșelilor și lacunelor;</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Înregistrarea grafică a observațiilor unor fenomene și procese în mediul înconjurător;</li> <li>• Argumentarea unei afirmații sau negații în urma unor observații, investigații;</li> <li>• Descrierea relațiilor între sisteme din mediul înconjurător;</li> <li>• Redactarea textelor științifice;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <i>excursiile, plimbările de studiu vizitarea expozițiilor, muzeelor, lărgesc câmpul fanteziei copiilor, acestea fiind surse semnificative de observare, de documentare, colectare de date;</i></li> <li>- puncte importante după care elevii își vor înregistra observațiile: <i>data, tema, titlul observației /experimentului, materialele și instrumentele folosite, simple ipoteze (dacă sunt), etapele, rezultatele și concluziile.</i></li> <li>- apelarea la secvențializarea acțională clară;</li> <li>- folosirea unor tehnici variate de argumentare și gândire critică în diverse contexte. De exemplu: „Raportarea unui caz particular la o afirmație”, ”Sprijinirea unei aserțiuni”, „Tehnica eliminării alternativelor”, „Argumentarea relațiilor cauză-efect”, ”Argumentul autorității (oamenii de știință, strămoșii, etc.), „Contrargumentarea în 4 pași: 1. „Vorbitorul X spune/afirmă că...”, 2. ” „Dar nu sunt de acord. Iată ideile mele: ...” 3. „Pentru că /deoarece...”, 4. ”: „De aceea..., Întrucât..., În concluzie...(concluzie realiza-tă, de obicei, prin comparație”.</li> <li>- sintetizarea recapitulativă a celor realizate;</li> <li>- actualizarea permanentă a cunoștințelor anterioare;</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rezolvare de probleme</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- folosirea limbajului științific pentru a transmite idei, experiențe și sentimente în legătură cu o problemă concretă;</li> <li>- rezolvare unei probleme pe baza demersului algoritmic;</li> <li>- exerciții care solicită independența în gândire, a exprimării, a spiritului creativ;</li> <li>- stimularea participării active și a muncii independente a elevilor în lecție.</li> </ul>

## 3.5. EDUCAȚIA MORAL-SPIRITUALĂ

### Sugestii metodologice

**3.5.1. Repere de bază.** În conformitate cu Planul-cadru de învățământ 2018-2019 și a Curriculumului școlar clasele I-IV, disciplina *Educația moral-spirituală* (EMS) este obligatorie pentru treapta primară de învățământ, fiind rezervată pentru aceasta câte o oră săptămânal.

### 3.5.2. Modificări operate în cadrul dezvoltării curriculare (2018)

- 1. Redefinirea competențelor specifice** în conformitate cu trei categorii de finalități specifice disciplinei: *valori moral-spirituale; norme din sfera moral-spirituală; virtuți (ca însușiri morale manifestate prin respectarea consecventă a valorilor, principiilor, normelor), cu specificarea abilităților și a componentelor atitudinale predominante.*
- 2. Reorganizarea unităților de conținut** conform principiului modular concentric pe parcursul temporal al anului școlar.  
Definirea concentrelor în baza contextelor formării Eu-lui moral al copilului de vârstă școlară mică: sinele, școala, familia, comunitatea.
- 3. Reconfigurarea unităților de conținut** în corespundere cu profilul de formare al absolventului ciclului primar de învățământ, prin valorificarea, în special, a componentelor ce vizează *competențe sociale, sensibilizare și exprimare culturală.*
- 4. Revizuirea unităților de competențe** prin corelare cu competențele specifice și unitățile de conținut, urmărind gradualitatea, complexitatea, transferabilitatea, contextualitatea competențelor.
- 5. Diversificarea activităților de învățare recomandate**, cu accent pe activități oportune pentru formarea de valori și atitudini la vârsta școlară mică.
- 6. Specificarea produselor școlare recomandate**, evaluabile în fiecare unitate de învățare.
- 7. Introducerea sistemelor sintetice de finalități educaționale** pentru fiecare dintre clasele I-IV.

### 3.5.3. Predarea-învățarea-evaluarea în cadrul EMS

Activitatea în baza Curriculumului EMS vizează proiectarea și desfășurarea procesului educațional în baza referențialului axiologic ce include:

- *valorile general umane:* bunătatea, adevărul, sinceritatea, onestitatea, răbdarea, cumpătarea, respectul, solidaritatea, responsabilitatea, pace, patriotism, credință, înțelepciune;
- *valorile incluziunii:* acceptarea, sprijinul reciproc, respectul, cooperarea, grija, încredere; comunicarea pozitivă;
- *valori colective* ale clasei, ale grupului de elevi, ale grupurilor sociale, ale familiei.

În cadrul orelor de Educație moral-spirituală se va urmări formarea unor comportamente legate de inițierea în valorile moral-spirituale, tradițiile naționale, stabilirea relațiilor interpersonale pozitive.

Reușita implementării disciplinei *Educația Moral-Spirituală* s-ar traduce prin: a fi conștient motivat și activ pentru promovarea valorilor general – umane: *adevăr, bine, bunătate, pace, patriotism, credință, înțelepciune, toleranță, dreptate, spirit de cooperare, încredere în virtuți.* În cadrul disciplinei Educația moral-spirituală se va încuraja dezvoltarea unei metodologii centrate pe elev; utilizarea unor strategii cooperative, socializante axate pe respect reciproc; atitudine pozitivă, toleranță etc.

Activitățile de învățare utilizate în cadrul EMS includ: discuții dirijate, jocuri de rol, jocuri cooperative, exemple concrete din viața școlară, exemple concrete din viața familială, situații de problemă cu sprijin în imagini vizuale, texte citite/audiate, exemple concrete din viața de zi cu zi,

exerciții creative, mini studiu de caz, teatru social, vizite în centrele culturale, întâlniri cu preotul din comunitate, Târgul/ Caravana de Crăciun, completarea Agendei Faptelor Bune.

În procesul evaluării finalităților EMS se va ține cont de următoarele produse recomandate:

- Mesaj oral
- ABC-ul incluziunii
- Agenda faptelor bune
- Târgul de Crăciun
- Expoziția pascală
- Cupoanele voluntarului
- Proiectul de grup
- Proiectul de acțiuni
- Alfabetul valorilor
- Implicarea în acțiuni comunitare
- Descrierea sărbătorilor calendaristice

**Exemplu: Agenda faptelor bune (proces)**

1. Recunosc faptele bune, prezentând exemple.
2. Analizez propriul comportament, prin raportarea la normele valorice.
3. Manifest sensibilitate față de problemele celorlalți și a comunității.
4. Particip în acțiuni de binefacere/ caritate, ajutându-i pe ceilalți.
5. Notez în agendă, în mod regulat, faptele bune săvârșite, argumentând valoarea lor.
6. Povestesc despre o faptă bună pe care am făcut-o și de care sunt mândru.

**Agenda faptelor bune (produs)**

1. Întocmesc agenda faptelor bune.
2. Completez agenda de fiecare dată când fac o faptă bună, laudabilă.
3. Aduug în jurnal fotografii, descrierea acestora, idei, recomandări, desene, mesaje.
4. Exprim puncte de vedere față de anumite situații prezentate în agendă.
5. Dovedesc creativitate în decorarea paginilor și a copertei jurnalului.

### **3.5.3. Asigurarea didactică la disciplina *Educație moral-spirituală* în clasele I-IV.**

Procesul educațional la disciplina Educația moral-spirituală se va desfășura în baza Curriculumului de Educație moral-spirituală, a manualelor în vigoare de Educație Moral-spirituală, precum și a altor resurse didactice selectate de către cadrele didactice, care contribuie la realizarea competențelor specifice și a finalităților prevăzute de Curriculum după cum urmează:

## **GLOSAR de TERMENI DIDACTICI**

În învățământul primar, cadrele didactice vor folosi următorul glosar de termeni cu următoarele sensuri.

- **metodologia didactică**, totalitatea metodelor utilizate de o știință. „Metodologia didactică semnifică ansamblul metodelor și procedeele utilizate în procesul de instruire având la bază o concepție unitară cu privire la actul de predare-învățare, principiile și legile care-l guvernează.” Pune la dispoziția celui interesat precizări cu privire la natura, funcțiile și clasificările metodelor.
- **tehnologia didactică** desemnează demersul întreprins de profesor în vederea aplicării principiilor învățării într-o situație practică de instruire. Conceptul de tehnologie este explicat în două feluri:
  - sens restrâns - ansamblul mijloacelor audio-vizuale utilizate în practica educativă.

- sens larg - ansamblul structurat al metodelor, mijloacelor de învățământ, al strategiilor de organizare a predării.

- **metoda**, modul optimal de organizare al acțiunii de instruire, în măsură să îmbine eforturile profesorului și ale elevilor; este un plan de acțiune, o succesiune de operații realizate în vederea atingerii unui scop, un instrument de lucru în activitatea de cunoaștere, de formare și dezvoltare a abilităților
- **procedeul didactic**, este „o particularizare sau o componentă a metodei; procedeele didactice sunt practice (soluții didactice practice) însoțite, după caz, de tehnici și mijloace didactice, pentru realizarea metodelor didactice“
- **tehnica didactică**, presupune „îmbinarea mai multor procedee didactice ca soluție practică însoțită de mijloace pentru realizarea activităților didactice“
- **strategia didactică**, reprezintă o linie de orientare pe termen lung privind organizarea educației, un ansamblu complex de metode, tehnici, mijloace de învățământ, forme de organizare a activității, pe baza cărora profesorul elaborează un proiect de lucru cu elevii, în vederea realizării eficiente a învățării. ea semnifică un anumit mod de a concepe organizarea învățării, un anumit fel de a pune elevul în contact cu materialul studiat, de a monitoriza parcursul de învățare al acestuia, în condiții de maximă eficiență.
- **evaluare**, analiza informației provenite din produsele elevilor.
- **evaluare criterială** prin descriptori, evaluare a rezultatelor școlare, care specifică nivelul performanțelor individuale ale elevului în raport cu competențele urmărite; reprezintă un sistem de eficientizare permanentă și diferențiată a învățării, predării și evaluării prin inserția criteriilor și descriptorilor.
- **descriptori**, criterii calitative de evaluare care descriu modul de manifestare a competențelor elevului și permit determinarea gradului de realizare a acestora (minim, mediu, maxim); indicatori operaționali direct, observabili în comportamentul performanțial al elevilor și la nivelul rezultatelor și produselor activității concrete a acestora); descriu și apreciază calitatea produsului evaluat. În conformitate cu nivelul atins, descriptorii permit acordarea de calificative (suficient, bine, foarte bine);
- **criterii de evaluare** sunt seturi de calități importante care se regăsesc în produsele învățării și care trebuie să se prezinte ca un sistem; „criteriu = calitate a procesului și produsului învățării de către elev“.
- **criterii de succes** reprezintă criteriile de evaluare adaptate la nivelul exprimării elevului, formulat la persoana întâi singular.
- **calificativ**, formă convențională ce exprimă nivelul de congruență dintre performanța școlară a copilului și competențele curriculare, iar modalitatea de codare nu este una cifrică, ci una bazată pe formulări lingvistice de genul „foarte bine”, „bine”, „suficient” etc.
- **obiectiv de evaluare**, verigă în lanțul operațiunilor de organizare a oricărei forme de control în procesul educațional. Este un obiectiv formulat special pentru desfășurarea evaluării și prevede o descriere calitativă și cantitativă a operațiilor intelectuale pretinse drept dovadă de atingere a obiectivelor cursului per ansamblu sau a obiectivelor unui eveniment didactic.
- **strategia de evaluare**, ordonarea metodelor utilizate, organizarea formelor de evaluare.
- **metoda de evaluare**, calea prin care i se oferă elevului posibilitatea de a-și demonstra cunoștințele.
- **instrument de evaluare**, parte a metodei, prin care se concretizează opțiunea învățătorului pentru măsurarea performanțelor.
- **test**, probă; materialul cu ajutorul căruia se efectuează această probă.
- **item**, sarcina de lucru + formatul acesteia + răspunsul așteptat.
- **formă de evaluare** (orală, scrisă, practică).
- **tip de evaluare**: inițială, formativă (interactivă, punctuală, pe etape), sumativă.
- **evaluare non-instrumentală**, feed-back (tipul: emoțional, de conținut, de activitate).

- **proiectare de lungă durată**, macroproiectare.
- **proiectare de scurtă durată**, proiectarea lecției.

**Grupul de autori:**

**Valentina GAICIUC**, consultant principal, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

**Mariana MARIN**, dr. în pedagogie, conf. univ., IȘE

**Ludmila URSU**, dr. în pedagogie, prof. univ., șef catedră Pedagogia învățământului primar, UPS „Ion Creangă” din Chișinău

**Тамара ДЕМЧЕНКО**, ТЛ «Александр Пушкин», учитель начальных классов, высшая дидактическая степень

**Оксана КУРТЕВА**, доктор педагогических наук, заведующая кафедрой педагогики Комратского Госуниверситета

**Zinaida GALBEN-PANCIUC**, lector superior IȘE, învățătoare, grad didactic superior

**Angela CARA**, doctor în pedagogie, conf.